

N° 77 / R. S. / 19 / 1896

Imprimată ca manuscris în 200 exempl.

UNIUNEA INTERPARLAMENTARA

A VI-a CONFERINȚA A UNIUNEI, LA BRUXELLA,
ÎN 1895.

RAPORT LA GRUPUL PARLAMENTAR ROMÂN

DIN PARTEA DOMNULUI

V. A. URECHIA

BUCURESCI
INSTITUTUL DE ARTE GRAFICE CAROL GÖBL
16, STRADA DOAMNEI, 16
1896

Domnilor Colegi,

Mă simț dator a vă aduce la cunoștință lucrarea noastră atât premergătoare cât și din timpul conferinței interparlamentare de la Bruxella din August a. c. La acesta mă îndemnă nu numai situațiunea mea de mandatar al Domniei-vóstre, dar și pentru că se cade să ținem cu toții socotélă curată de toți pașii ce se fac în lupta noastră națională, în orí ce direcțiune.

Iacă acéstă dare de sémă:

Lucrări premergătoare. Cunoscând încă de la Haga din anul trecut dispozițiunile colegilor mei străini din Conferința interparlamentară, și neîndoindu-mă, că domnii colegi Unguri, după ce n'aũ reușit în anul trecut în planul lor de campanie, de a dobândi votul conferinței de la Haga pentru ținerea conferinței din 1896 la Budapesta (1), am luat hotărîrea, ca președinte al grupului parlamentar român, să convoc pre colegii mei deputați și senatori, în adunare, ca să decidă dumnealor: ce este de făcut?

Asemenea convocare a adunării era cu atât mai urgentă, cu cât jurnalele unguresci începuseră a scrie, că grupul parlamentar

(1) Acum înseși jurnalele unguresci recunosc neréușita D-lui Pazmandi la Haga.

maghiar s'a pus serios pe lucru și a hotărît să mĂergă în număr cât mai mare la Bruxella ca să majorizeze Conferința interparlamentară. Am avut deci onore să adresez la fie-care din colegii mei, următoreea scrisore circulară, din 10 Maiu 1895:

Conferința interparlamentară pentru arbitragiu și pace

Bucuresci luna Mai 16, 1895.

SECȚIUNEA PARLAMENTARĂ ROMÂNĂ

No. 285.

Donn Cluj / Central University Library Cluj

«Jurnalele unguresci ale zilei sunt pline de informațiuni, cari de cari mai bătătoare la ochi, cu referință la proxima conferință interparlamentară ce este să se țină la Bruxella.

Colegul nostru d-l Pazmandi, prestându-ne tot felul de intențiuni ne-amice și fantastice, îndemnă grupul parlamentar maghiar, să mĂergă la Bruxella, în număr mare, ca să lupte în contra unei pretinse decisiuni ce am fi luat noi, grupul român, de a duce în Conferința interparlamentară cestiunea română, dar mai ales pentru a dobândi de astă dată victoria contra Românilor, obținând votul, ca Conferința interparlamentară din anul 1896 să se țină la Budapesta, cu ocasiunea serbării mileniului unguresc.

Este absolută necesitate, ca grupul parlamentar românesc, să se întrunească de urgență, spre a lua o decisiune, față cu manoperele grupului maghiar. Ar fi foarte nepotrivit, ca după ce în 1894 reprezentanța noastră în Conferința interparlamentară de la Haga și-a făcut atât de românesce datoria, în anul acesta să lipsim cu toții de la post.

Nu mă îndoiesc, că apreciați ca și mine gravitatea situațiunii și că dar veți face sacrificiul de a vă afla la Bucuresci, în ziua de 26 Maiu, când, în localul Ligei (Str. Nouă No. 6) la orele 3 p. m., vom avea să ne întrunim ca grup interparlamentar român, pentru a ne înțelege asupra acțiunii noastre în Conferința interparlamentară de la Bruxella din 1895.

Vă rog mult, să nu lipsiți, căci asupra umerilor noastre apasă răspundere mare față cu națiunea română.

Primiți, vă rog, Domnule Coleg, asigurarea deosebitei mele considerațiuni.

Președintele grupului.

V. A. Urechiă.

În ziua de 26 Maiu, ora întrunirii, nu au venit decât domni Em. Porumbaru, C. Stoicescu, Borănescu, Petroni, C. Al. Cottescu, Georgescu, Pruncu, Butculescu, Delavrancea și alți 2—3, ale căror nume nu mi le amintesc — rog să mă scuzeze.

Domni colegi prezenți m'au însărcinat să fac un nou apel pentru o nouă convocare.

Așa am și făcut.

Dar tot odată, prin scrisori, am căutat să aflu, care ar fi părerea colegilor noștri străini, din Conferința interparlamentară, cu referință la cererea colegilor unguri de a se ținea Conferința interparlamentară din anul 1896 la Budapesta. Am scris deci colegilor noștri străini din Conferința interparlamentară, aceluia cel puțin de a căror sentimente nu mă puteam îndoi, scrisoarea circulară următoare:

Monsieur et Cher Collègue

Les journaux hongrois nous viennent remplis de graves nouvelles. Mr. Pazmandi réunit ses collègues et veut les faire aller en grand nombre à Bruxelles, afin de majoriser la Conférence interp. et lui imposer Budapest comme lieu de réunion pour 1896.

Je viens au nom de mes collègues vous prier de nous dire votre bonne pensée là-dessus. A aucun prix nous ne voudrions être d'une conférence, qui après avoir refusé de prendre connaissance du projet de Mr. Gobat, touchant le sort des nationalités dans les états polyethniques, viendrait à accepter, de coeur léger, d'aller siéger dans un pays où 3 millions de nos frères sont martyrisés par une minorité hongroise, dans un pays, dont toutes les nombreuses prisons, en tout genre, sont pleines de malheureux roumains, condamnés pour avoir voulu rester ce que le Bon Dieu les a fait: *Roumains*, pour avoir protesté contre

la loi barbare qui *enlève* aux bras de la mère, son enfant de trois ans, pour lui faire oublier la langue et les caresses maternelles...

Veillez, Monsieur et cher collègue, nous dire si la nation Roumaine peut compter sur vous le jour où ces *messieurs* les Hongrois se permettront de convier à Budapesth nos collègues, à la conf. de Bruxelles — en faisant miroiter devant leurs yeux le clinquant d'une fête, qui par le bruit des toasts dans les banquets et le grondement du canon officiel, est destinée à cacher au monde civilisé la barbarie des gouvernants vis-à-vis des nationalités constituant la véritable majorité de la population de la Hongrie. Votre bonne réponse nous dira: si, oui ou non, les sénateurs et les députés roumains, doivent aller à Bruxelles. Ils s'y rendront s'ils ont le bonheur d'avoir votre bonne promesse de ne point accepter Budapesth comme lieu de réunion en 1896. Nous y pouvons aller une autre fois, soit en 1897, si vous le voulez bien, car alors il ne sera plus permis aux Hongrois d'interpréter notre présence dans leur capitale, comme une approbation de leur conduite envers les Roumains, les Serbes, les Slovaques, les Saxons. Nous ne voyons d'ailleurs point en quoi l'Europe a été favorisée par le Ciel, du fait de l'invasion en Panonic et en une partie de la Dacie, des hordes d'Arpade. Quelle raison historique engagerait les hommes illustres d'Europe à fêter — avec les Hongrois — l'acte de l'invasion barbare d'il y a mille ans.

Veillez, cher monsieur et illustre collègue, réfléchir à ce que je prend la liberté de vous dire plus haut et ne tardez point, s'il vous plaît, de m'honorer de votre réponse impatientement attendue.

Agréez, je vous prie, Monsieur, l'assurance de ma haute considération.

Le Présid. du groupe roumain
V. A. Urechia.

Domnuluî Gobat, iubitului nostru secretar general din Berna, i-am adresat însã o altã scrisóre, în cât-va deosebitã de cea mãi de sus, în urmãtórea cuprindere:

Cher et Illustre Collègue,

Les journaux hongrois nous viennent remplis de graves nouvelles. Mr. Pazmandi réunit ses collègues et veut les faire aller en grand nombre à Bruxelles, afin de *majoriser* la Conférence interparlementaire, et lui imposer Budapest comme lieu de réunion pour 1896.

Je viens au nom de mes collègues vous prier, de nous dire votre pensée la dessus. A aucun prix nous ne voudrions être d'une conférence qui, après avoir refusé de prendre connaissance de votre beau projet tou-

chant le sort des nationalités dans les états polyethniques, viendrait à accepter de coeur léger, d'aller siéger dans un pays où 3 millions de nos frères sont martyrisés par une minorité hongroise.

Veillez, Monsieur et illustre collègue, vous entendre sur ce point avec le comité Belge, pour que nous puissions, en temps utile, savoir si, *oui ou non*, nous devons nous rendre à Bruxelles. Nous promettons bien de ne point toucher à la question des nationalités, mais l'on doit s'engager également vis-à-vis de nous, des Serbes, et autres représentants des pays Carpatho-Balcaniques, que l'on ne nous fera pas l'offense de l'acceptation de l'offre des Hongrois, d'aller siéger à Budapest en 1896, pour servir de *decorum* à leur fête nationale, c'est à dire à la commémoration de leur invasion en Europe, et cela juste au moment où toutes les prisons de Hongrie sont remplies de nos frères roumains, condamnés pour avoir osé réclamer à leur Roi, le respect de leur langue, de leur religion, de leurs droits historiques, et leur parfaite égalité constitutionnelle avec les magyars, leurs cohabitants.

C'est avec une bien grande inquiétude que nous attendons votre réponse. C'est d'elle que dépend notre *ultime décision* sur notre participation au Congrès de Bruxelles.

Veillez agréer, cher et illustre Collègue, l'assurance de ma meilleure considération.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Variantele din scrisoarea către domnul Gobat, comparată cu cea adresată celor-l-alți membri străini, amici ai noștri, le veți înțelege domnia-vastră și fără multe explicațiuni din parte-mă. Cu deosebire, vădând neadevărurile, ce publicați jurnalele unguresci, eu am ținut să le dau o desmințire. Ele pretindeau că noi, grupul român, am cerut să se pună la ordinea zilei la Bruxelles chestiunea naționalităților (1) și că am și

(1) Prin telegramă am întrebat pe d. Gobat: Cine a stîrnit minciuna aceasta? D-sa 'mi-a răspuns ast-fel:

Monsieur,

Je ne sais de qui la nouvelle en question peut émaner, M. Pazmandy m'a demandé par télégraphe si la question sera portée devant la conférence; j'ai répondu *non*. Depuis il m'a écrit qu'il en est très content.

Au revoir
Bien à vous
Dr. Gobat.

Berna.

obținut acesta de la biuroul din Berna și adăugea, ca să ațite pe deputații unguri, că noi am decis să mergem în număr foarte mare la Bruxela, ca să învingem grupul maghiar, pe când noi nici măcar nu isbutiserăm să ne adunăm și pe când eu cunoșteam sentimentele d-tre române, că nu voiți o victorie prin număr, prin șiretlicuri de moment, ci prin convingere.

Am publicat deci prin jurnale o desmințire la adresa jurnalelor unguresci în cuprinderea următoare:

CONFERINȚA INTERPARLAMENTARĂ

Domnule Director!

Jurnalele maghiare continuă a spune verđi și uscate despre atitudinea viitoare a parlamentarilor români la Conferința interparlamentară din Bruxella. «*Magyarország*» mai recent editază din nou neadevărul, că noi deputați și senatori din grupul parlamentar român, am fi făcut, luna trecută, tot posibilul, ca chestiunea română să o aducem la ordinea zilei la Conferința de la Bruxella, dar că acest punct s'a șters diu program, fiind-că s'a'au opus membrii germani, francezi, englezi și elvețieni.

Câte vorbe atâtea scornituri.

Noi n'am cerut înscrierea în programul Conferinței de la Bruxella din August viitor a chestiunii române și nici a acelei a naționalităților *in abstracto*; și Germanii, Francezii, Englezii și Elvețienii n'a'au avut la ce să se opună.

Mai adaugă același jurnal, că d. V. A. Urechia își va reînoi propunerea și că «e posibil dar că el își va ajunge scopul»...

D. V. A. Urechia -- dacă sănătatea foarte sdruincată îi va permite să mērgă la Bruxella, nu va reînoi asemenea propunere, ce n'a făcut nici când. Dar de óre-ce Maghiarii pretind că a'au în favorul lor pe Germani, Francezi, Englezi, Elvețiani, ce logică este aceea a lor de a declara că d. V. A. Urechia va isbuti să 'și trecă propunerea?!

Atât de puțin mergem noi Români să punem chestiunea la Conferința din Bruxela, că noi nici nu o să mergem decât în foarte restrâns număr. A! dar ori-câți vom fi acolo, de una îi asigurăm pe colegii noștri unguri din Conferința, că noi nu avem nevoie să studiem la ultimul moment, ca d. Apponyi, chestiunea ce ar cerca ei să agite, căci o cunoștem deplin și că vor plăti scump victoria ce, — cu ajutorul intervențiunei guvernului austro-maghiar,— speră a avea contra noastră și

contra amicilor noștri și pe care cu asemenea sprijin e probabil că o vor avea.

Noi Români nu mergem să majorizăm Conferința cu numărul, ci să îi spunem, modești și fermi, că la Budapesta vom merge ori-când altă-dată, dar nu în 1896. Motivele? — De vor avea colegii unguri imprudența să propună — fie și în numele guvernului unguresc — Budapesta, pentru sediul Conferinței din 1896, vom arăta, «*per longum et per latum*» pentru ce motive noi Români nu putem merge la serbarea comemorativă a invaziunii lui Arpad.

Sapientii sat!

V. A. Urechiă

Jurnalele române din Ardeal publicând această scrisoare, adăogău:

«Scrisoarea acésta, care anunță ca posibil, că d. Urechiă nu va merge la Bruxella, din cauza sănătății sale sdruncinate, credem că totuși va fi desavuată prin mergerea în luptă a d-lui V. A. Urechiă, care, de și obosit de an și muncă, nu pôte lăsa nesfârșită o lucrare națională, câtă vreme nu a pre-dat'o unui urmaș demn.»

Intre aceste de la colegii străini, cărora le-am fost adresat scrisoarea mai sus adusă, am primit răspunsurile următoare:

De la grupul suedez :

L'UNION INTERPARLEMENTAIRE

LE GROUPE DE SUÈDE

Présidents :

Stockholm le 27/6, 1895.

MM. Le baron R. M. Klinckovström,

MEMBRE DE LA PREMIÈRE CHAMBRE;

Le docteur E. I. Ekman

MEMBRE DE LA SECONDE CHAMBRE.

Secrétaire :

M. Edvard Wavrinsky

MEMBRE DE LA SECONDE CHAMBRE.

Cher Monsieur et Illustre Collègue,

La nation roumaine peut compter sur ma voix.

Agréez, Monsieur, l'assurance de ma haute considération.

Edvard Wavrinsky.

De la grupul Danez:

Copenhague 10 VI, 1895.

Monsieur et Cher Collègue,

En recevant votre hon. lettre avec timbre poste roumaine, j'ai cru recevoir réponse à une lettre du 29 mai à Mr. Al. G. Djuvara. Je l'avais prié de s'entretenir avec vous et avec M. Fleva d'une affaire qui a trait à celle dont vous venez de m'écrire. J'espère sa réponse plus tard.

Quant à la question que vous me posez, je voterai *non*. Mais, je voudrais motiver ma réponse négative aussi par une autre considération. A mon avis, les Conférences Interparlementaires ont le but principal de travailler, — ce qui n'est pas possible, si, au même temps et lieu, on tient de grandes fêtes. Puisque j'ai pris part, en 1894, au Congrès universel de la paix à Anvers, (Exposition) je sais par expérience, comme les membres se laissent distraire au lieu de travailler.

Mes compliments à
 ainsi qu'aux MM. Djuvara, Butculescu
 et Fleva (le dernier semble oublier qu'il est mon collègue à la Commission
 du Bureau international de la Paix!) Agréiez, cher Monsieur, l'assurance
 de ma haute considération:

Frederik Bajer.

SERÉTARIAT DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES

DU

GROUPE PARLEMENTAIRE

DE DANEMARK

Copenhague N. 13 VI, 1896.

Monsieur V. A Urechîă.

Président de la Secțiunea Parlamentară.

Bucurcscî

Cher Collègue,

Le président de notre groupe parlementaire, Mr. Sofus Høegsbre, et d'autres membres du groupe m'ont prié de vous écrire préalablement, qu'ils sont d'avis que le délégué danois à la Conférence de Bruxelles — peut être je serai le seul — doit suivre les Roumains dans la question du siège de la Conférence de 1896. La cause de la paix devrait être tenue hors

d'une affaire qui divise tellement les amis de la paix. Or, les Roumains ont déclaré pouvoir accepter Budapesth comme lieu de réunion en 1897.

Agréé, Monsieur, l'assurance de la haute considération du groupe danois, dont j'ai l'honneur d'être le secrétaire.

Frederik Bajer

anc. député.

De la grupul portugez :

Monsieur,

Je remercie pour l'obligeance de votre lettre du 6 juin dernier sous le No. 150.

Je respecte beaucoup vos convictions, qui sont en vérité dignes de toutes sortes de louanges, ainsi que les efforts du groupe parlementaire de la Roumanie pour rendre hommage à votre patrie.

Je ne sais encore s'il me sera possible d'aller à Bruxelles, parceque le Parlement, ayant été dissout peu de temps après avoir été ouvert, on n'a pu encore constituer le groupe parlementaire portuguais. Cependant si on ouvrira les Chambres et je devrai aller à Bruxelles, je vous prie de compter sur ma très loyale et dévouée adhésion.

Ne perdez pas courage dans la noble entreprise, où vous êtes engagé, car plus ou moins tard la justice et la vérité triompheront, d'autant plus que la bonne cause est plaidée par des citoyens illustres convaincus et tenaces comme ceux qui composent le groupe parlementaire de la Roumanie.

Agréé, je vous prie, Mr., l'assurance de ma plus haute considération.

LISBONNE

le 14 Juillet 1395

João de Paiva.

De la grupul italian :

Roma, 19/7, 95

Cher ami,

En réponse à votre carte du 15, je m'empresse de vous dire, que je comprends la décision de vos collègues, mais je trouve qu'on ferait

bien d'attendre à la manifester lorsque nous nous retrouverons à la Conférence, ou tout au plus, s'il faut l'exprimer dès à présent, de la subordonner à l'acceptation de Budapest comme siège de la Conférence de 96. Nous devons faire tout le possible pour que le choix tombe sur Vienne; si on ne peut pas tomber d'accord, il vaut mieux suspendre les Conférences pour une année.

Je proposerai à la Conférence de sortir du vague, de prendre un chemin pratique et de convoquer un congrès qui s'occuperait des *questions africaines*. Tous les yeux des puissances européennes sont tournés là et un accord là-dessus est bien plus probable que sur l'Alsace-Lorraine. Du reste nous converserons de cela.

A revoir donc à bientôt; je vous serre le main ainsi qu'à tous les collègues et vous prie de me croire

tout à vous
B. Pandolfi.

Cher Ami

Je vous réponds avec retard parceque nous avons eu des jours orageux à la chambre et parceque j'ai voulu engager Mr. Gobat, avant de vous répondre.

Mr. Gobat étant de mon opinion, c'est-à-dire que la prochaine Conférence soit à Vienne, je peux à présent m'engager avec vous pour empêcher que la 7-e conférence soit à Budapest. A Vienne nous pourrions peut-être obtenir, par l'entremise de nos collègues Autrichiens, une entente meilleure entre Roumains et Hongrois et alors la 8-e conférence tenue à Budapesth pourrait consacrer mieux l'arrangement amiable. Je profite de cette occasion, pour vous prier de m'envoyer 4 5 copies de la brochure que vous venez de publier. «Solidarietà Latina».

Tout à vous; très dévoué
B. Pandolfi.

Rome 29/6, 95.

De la grupul austriac.

Cunosceam încă din anul trecut linia de conduită a reprezentantului austriac, domnu Baron de Pirquet. Domnia-sa, de și nu se păru că stiméază mult pe Ungurî, s'a simțit tot-déuna dator către pactul dualismului de a-i apăra. Era decî inutil să mă adresez și către domnia-lui. Am îndrumat prin urmare epistolele mele la câțî-va deputați germani și slovenî din parlamentul austriac și la câțî-va deputați bohemî

carî aflateam că vor merge la Bruxella (1). De la simpaticul amic al Românilor, domnul Lueger am primit frumosul răspuns următor:

(1) Eacă scrisórea ce le-am adresat:

CONFÉRENCE INTERPARLEMENTAIRE

Roumanie

Bucuresci, le 2 Août 1895.

PRÉSIDENCE DU GROUPE ROUMAIN

Monsieur,

Les papiers publics ont pu vous faire savoir, que la 12 de ce mois aura lieu à Bruxelles, la Conférence interparlementaire pour l'arbitrage et la paix. A cette occasion nos voisins, du groupe parlementaire hongrois, s'y rendront en nombre à fin de demander à la Conférence d'aller siéger en 1896, à Buda-Pesth. Ce que veulent ces messieurs les Hongrois, c'est que l'Europe légitime par la présence de ses plus illustres enfants aux fêtes du millenium, l'état de choses actuel de la Hongrie, c'est-à-dire l'oppression des nationalités slave, roumaine et saxonne.

Si, comme nous l'espérons, Monsieur, vous n'aimeriez pas voir légitimer par le monde civilisé une pareille situation détestable, vous voudrez bien être du nombre des députés autrichiens, qui se rendront à Bruxelles et ne manquerez pas d'unir votre puissante voix à celle des Roumains et de leurs amis contre l'admission de la proposition hongroise.

La vaillante et pleine d'avenir nation à la quelle vous appartenez comprendra facilement que ses intérêts sont les mêmes que ceux de Roumains, Slovaques et Serbes de la Hongrie et ne leur refusera pas son précieux concours.

C'est dans cet espoir que j'ose m'adresser a vous, Monsieur, dont je suis

Le très dévoué serviteur

Président du groupe parlementaire roumain.

V. A. Urechia.

Hochgeehrter Herr College!

Unter Bezugnahme auf Ihr geehrtes Schreiben von 6. Juni 1895, erlaube ich mir mitzutheilen, dass ich, wenn ich an der Conferenz theilnehmen würde, *mit aller Entschiedenheit gegen den Vorschlag der liberalen Magyaren auftreten würde.*

Für denjenigen, welcher die Gesinnungen dieser Herren kennt, wird es überhaupt gerade zu komisch, dass sie in einer internationalen «*Friedens-Conferenz*» eine Rolle spielen können.

Doch — ich habe keine Zeit nach Brüssel zu fahren, da mich politische Pflichten in Wien festhalten. So gerne ich es thäte, kann ich Ihnen daher nicht werkhätige Hilfe leisten.

Mit dem Ausdrucke vollster Hochachtung

Ihr ergebenster
Dr. Karl Lueger.

11, VI, 95.

De la ceî câțiva deputați ceî încă ne-aū venit bune răspunsuri, din nenorocire alegerile din Boemia i-aū împedat de a lua parte la Conferința interparlamentară din Bruxella, precum se pōte vedē din scrisōrea următōre a domnului deputat Kramac, membru al dietei boeme și din aceea a d-lui Dr. Frederic Pacac.

9/8, 1895.

Monsieur,

Je regrette infiniment de ne pouvoir pas assister à la Conférence, pour combattre avec vous la proposition du groupe hongrois. Mais comme chez nous il y aura sous peu des élections à la diète de la Bohême, je suis forcé d'être parmi mes électeurs, et il m'est absolument impossible de partir pour toute une semaine.

Mais j'espère bien, que la Conférence ne voudra pas prendre parti entre les Hongrois et les nations opprimées par eux, et qu'elle ne consentira pas à fixer le lieu de réunion de la Conférence interparlementaire pour la paix dans une ville, qui est bien la capitale de l'intolérance nationale!

Veuillez agréer, Monsieur, l'assurance de mes sentiments les plus dévoués.

D. Kramac.

député au Reichsrath et à la diète de la Bohême.

Misdroy 9 août 1895.

Monsieur!

Je Vous prie de m'excuser, de ne pouvoir participer à Votre Conférence. Je souhaite bonne chance a votre cause.

Le très devoués
Dr. Frederic Pacac.
 député du parlement viennois

In acelaș simț cred că aũ fost și ceilalți domni deputați cehi și slavoni și anume:

Doctor Gregr, șeful partidului Jun-Ceh

- » Schamanek
- » Brzorad

Formanek

Slama

Doctor Herold

Sokol

Kaftan

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Deputați Sloveni

Spincici

Doctor Lagiuja

Bosnjak

Pecat numai că asemeni bărbați de valóre aũ lipsit de la Conferința interparlamentară, așa că a rămas numai domnul de Pirquet, care, precum se vede, reprezenta tocmai minoritatea din grupul austriac, care se anunțase că va merge la Bruxella (1).

Grupul Englez:

Pe acest grup Româniı n'aũ contat și nu pot conta de loc. Domnul Stanhope, conducătorul real al grupului, a impus cole-

(1) M'am adresat și la cei 3 deputați Bucovineni din «Abgeordneter Haus» și le-am cerut să mERGă la Bruxela. Ei nici nu mi-aũ răspuns! – Sărmana Buccvină.

gilor s \ddot{e} i p \acute{a} na acum modul s \ddot{e} u de a vedea. Un stat, care are cestiunea Irlandei pe bra \acute{t} e, nu putea lesne s \acute{a} \acute{i} ntel \acute{e} g \acute{a} o cestiune ca aceea a Rom \acute{a} nilor. Eram sigur dec \acute{i} , c \acute{a} nu de la acest grup vom av \acute{e} sprijin \acute{s} i prin urmare nici nu m'am adresat c \acute{a} tre el. Totu \acute{s} i am socotit util, s \acute{a} scri \ddot{u} domnului Stanhope, care a vizitat \acute{i} n c \acute{a} te-va r \acute{i} ndur \acute{i} Rom \acute{a} nia \acute{s} i curtea n \acute{o} str \acute{a} .

Speram dar ilusiunea n'a durat dec \acute{a} t p \acute{a} na la primirea urm \acute{a} toarei scrisori evasive:

3, CARLTON GARDENS
S. W.

Le 27 Juin 1895.

Monsieur et Cher Coll \acute{e} gue,

Je vous remercie de votre communication du 6 Juin.

Sans entrer maintenant dans les d \acute{e} tails, je puis vous assurer que si je fais partie de la prochaine conf \acute{e} rence interparlementaire, je ne manquerai pas de donner l'examen tr \acute{e} s s \acute{e} rieux aux consid \acute{e} rants que vous avez la complaisance de m'exposer.

Agr \acute{e} ez, cher Monsieur, l'assurance de ma tr \acute{e} s haute consid \acute{e} ration.

Philip Stanhope.

Grupul Elve \mathfrak{t} ian:

Acest grup a fost tot-deauna simpatic pentru Rom \acute{a} n \acute{i} \acute{s} i pentru cestiunea na \mathfrak{t} ionalit \acute{a} ilor. Domnul Gobat, ilustrul nostru secretar general \acute{i} m \acute{i} scria \acute{i} nc \acute{a} \acute{i} n anul trecut :

BUREAU INTERPARLEMENTAIRE
POUR L'ARBITRAGE ET LA PAIX

Berne, 10 Nov. 1894.

Cher et Illustre Coll \acute{e} gue,

J'ai re \mathfrak{c} u votre lettre du 21 Octobre.

La revue de Mad. de Suttner n'est naturellement pas l'organe officiel

de la Conférence interparlementaire et une note au pied du compte rendu de notre dernière assemblée contenu dans le No. 9 fait toutes révéles à ce sujet. Comme je me servais quelquefois des «Vaffer nieder» avant que nous eussions un organe à nous, Mad de Suttner s'est prévalu de ce fait pour augmenter le crédit de sa publication.

Conformément à votre désir, j'insérerai une rectification dans le prochain No. du journal (1).

Votre observation concernant le siège de la conférence de 1896 est parfaitement juste; il n'a rien été décidé quant à Budapest. Voyez d'ailleurs le procès verbal au No. 15, pag. 239.

Je suis le premier à regretter que je ne puisse m'occuper davantage de la Roumanie dans notre organe. Mais nos colonnes sont ouvertes à tous nos amis; j'accepterais le plus volontiers du monde toutes correspondances. Je ne connais pas suffisamment votre pays pour lui consacrer de nombreux articles. Vous aurez vu cependant que j'ai fidèlement rapporté tout ce qui se rapporte à l'activité de votre groupe, qui est grande.

J'aborderai dans le prochain No. la question des nationalités et vous serez satisfait, j'espère, de la manière dont je développerai cet important et intéressant sujet. J'ai beaucoup regretté que l'assemblée des délégués n'ait pas voulu le traiter. Notre conférence grâce surtout à certains groupes qui ne songent qu'à leurs pays et professent une grande indifférence à l'égard de nos intérêts généraux, est d'une timidité incompréhensible. On vient à la Conférence pour se faire applaudir et l'on néglige les questions vitales: le désarmement, la question des nationalités, qui peut si facilement devenir un *casus belli*, qui, en tous cas est de nature à aigrir les relations internationales. Si les petits états pouvaient s'entendre et imposer aux grands leur volonté, comme les choses iraient mieux et comme la paix serait assurée!

Je vous serre, cher Monsieur, cordialement la main.

Dr Gobat.

Eram decî sigur, că și de astă-dată domnul Gobat va fi cu noi, deși nu primisem cu grăbire răspuns la scrisoarea ce-am adus mai sus. Întârzierea acestuî răspuns nu putea fi atribuită schimbării de vedere a amicului nostru, precum se pôte proba și prin următoarea carte postală din 29 Iunie:

(1) Revista Dómněi Suttner dăduse o cronată dare de sémă despre Conferința de la Haga, în sens unguresc. D. Gobat a rectificat în jurnalul Uniuneî acea dare de sémă.

Monsieur,

Vous ai-je écrit que je partage complètement votre sentiment au sujet du siège de la prochaine conférence et que je ferai tous mes efforts, afin que l'assemblée ne décide pas une chose qui ne serait pas correcte? Je crois avoir répondu à votre lettre, mais je n'en suis pas sûr.

Bien à vous
Dr. Gobat.

La această carte postală am răspuns:

Conferința interparlamentară pentru arbitragiu și pace

Sinaia le 15 Juillet 1895.

SECȚIUNEA PARLAMENTARĂ ROMÂNĂ

BGU Cluj / Central University Library Cluj

No. 128.

Monsieur et illustre collègue,

Je n'ai point reçu de lettre de vous en réponse à ma demande relativement à la proposition des collègues Hongrois, sur le siège de notre réunion en 1896, mais j'ai heureusement reçu, il y a quelques jours, une carte postale, par laquelle vous voulez bien nous promettre votre précieux concours à Bruxelles. Aussitôt votre petit mot reçu j'ai convoqué le groupe parlementaire roumain, qui en a pris connaissance, ainsi que d'excellentes lettres reçues de quelques-uns de nos collègues suédois, danois, italiens et français, dans le même sens que votre carte postale. Mes collègues roumains, réunis samedi dernier, m'ont chargé de vous exprimer toute leur reconnaissance pour l'assurance que vous nous donnez d'être à côté de nous dans la question sus mentionnée. Mes collègues ont décidé qu'ils seraient représentés à Bruxelles par M-rs Poenar-Bordeca, Porumbaru Em., Iencscu député, maire de la ville de Ploesci, Daniclesco sénateur, et peut-être par moi-même. Seulement cette délégation a reçu du groupe parlementaire un mandat ainsi formulé:

. . . «Si malgré les bonnes assurances qui nous viennent de la part

de M-rs Gobat, Pandolfi, Passy, Bajer, Wawrinski, Michou etc. la proposition hongroise avait la chance d'être acceptée par le comité des délégués de la conférence de Bruxelles, nos délégués seront tenus de protester et de se retirer et de déclarer, en notre nom, que le groupe parlementaire roumain, à son grand regret, cesse de faire part de l'Union interparlementaire pour l'arbitrage et la paix.»

La décision a été prise à l'unanimité des membres présents, formant la grande majorité du groupe roumain.

Cette décision je m'oblige de vous la communiquer en temps utile, d'autant plus que nous n'ignorons pas les dispositions peu favorables pour les Roumains, de M-r Houzeau et de quelques uns de ses compatriotes Belges (Vallons). Veuillez l'en avertir dans la mesure que vous jugerez nécessaire.

Je profite de l'occasion pour vous entretenir d'une autre affaire. Les journaux hongrois prétendent savoir que le comité des délégués de la conférence de Bruxelles aurait décidé de mettre à l'ordre du jour la question des nationalités et spécialement celle qui divise les Hongrois et les Roumains. Tout d'abord je vous prie de vous souvenir, que nous n'avons jamais demandé la discussion de la question roumaine *in concreto*, mais bien la question des états polyethniques *in abstracto*. Du moment que l'année dernière, à la Haye, cette question a été rayée de l'ordre du jour, nous ne voyons pas comment on l'y réintroduirait cette année, alors que son introduction dans l'ordre du jour serait *une surprise pour tout le monde*.

Je pense donc, que les journaux hongrois nous ont donné une fausse nouvelle. Non, nous ne nous refuserions pas d'accepter la discussion *contradictoire* au sein de la conférence sur la question qui nous intéresse, avec nos collègues hongrois, mais si cela doit avoir lieu, nous demandons à en être avertis en temps utile, pour que nous emportions avec nous les documents nécessaires. Veuillez me faire savoir, par *retour de courrier*, ce qui en est de cette nouvelle de source hongroise.

Encore une fois, les Roumains ne refusent point d'aborder telle discussion qui plairait à nos chers collègues hongrois, mais je demande, au nom de mes collègues, que l'on sache en Europe, que le groupe roumain n'a nullement demandé pareille discussion à la conférence de Bruxelles. Vous ne pouvez vous faire une idée de tous les canards que mettent au vol les journaux hongrois, comme jamais vous ne voudriez croire possibles les insultes que ces mêmes journaux, poussés à cela par Mr. Pazmandi, adresse au groupe parlementaire roumain et spécialement à son président Urechia. Venir au sein de l'Union interparlementaire pour parler de *paix*, quand on agit comme agissent ces messieurs nos voisins, c'est pour le moins une audace sans bornes.

Votre lettre est impatientement attendue.

Agréez, je vous prie, cher et illustre collègue, l'assurance de ma meilleure considération.

Le Président du groupe parlementaire roumain
Profes. V. A. URECHIA
 sénateur, ancien ministre

Grupul Francez :

Am perduț prin mórte un puternic amic din acest grup, pe domnul conte Douville Maillefeu. Un alt amic puternic al nostru, acel care împreună cu domnul marquis de Pandolfi a semnat la Haaga moțiunea de blam la adresa Ungurilor, domnul Trarieux, fiind ministru de justiție, n'a putut lua parte la Conferința din Bruxella, dar cu o amabilitate pentru care îi rămânem obligați, ne-a răspuns, pentru a ne asigura că amicul său, domnul senator Labiche, președintele grupului francez, și colegii săi vor fi foarte simpatici, ca tot-d'auna, pentru Români, (*Scrisórea din 17 Iunie 1895*).

În adevăr în grupul francez anunțat că va veni la Bruxella puteam număra câți-va amici.

Așa mi-a răspuns cu multă inimă domnul deputat Michou în modul următor.

CHAMBRE
DES DÉPUTÉS

Paris, le 16 Jun, 1895.

Monsieur et très-honoré Collègue,

J'ai toujours professé qu'un homme (et à plus forte raison une collection d'hommes) ne saurait être considéré et traité comme une marchandise. En conséquence, j'estime que les agglomérations d'hommes qu'un lien commun a constitués en nationalités sont libres, et que c'est par un abus criant de la force qu'on se les adjuge, ou qu'on les persécute, qu'on veut leur imposer des usages ou des lois qui ne sauraient leur convenir.

Donc, vous pouvez me considérer comme vous étant acquis et je suis heureux de vous le déclarer.

Votre tout dévoué Collègue
MICHOU
 Député de l'Aube

Au lipsit câți-va parlamentari francesi, amici ai noștri, cum era D. Hubbard.

Insuși domnul Frederic Passy, vechiul amic al generalului Turr, nu răspunde la circulara noastră în mod cu totul negativ, ci dice, că nu-și poate închipui, că colegii unguri amblă prin propunerea lor să aducă jignire grupului român.

SOCIÉTÉ FRANÇAISE POUR L'ARBITRAGE ENTRE NATIONS

Autorisée par arrêtés ministériels des 13 novembre 1878 et 17 avril 1889

Paris, rue de Condé. 29. le 14 Juin, 1895.

Monsieur et Honoré Collègue,

J'ai reçu la lettre circulaire que vous avez adressée à tous les membres de l'union interparlementaire et je me fais un devoir d'y répondre.

Tous les amis de la Paix ont accueilli avec joie la nouvelle de la formation d'un groupe important en Hongrie.

Vous vous en réjouissez tout le premier. Je ne pouvais y rester indifférent, et j'ai été en France, je le crois des premiers à saluer ce nouveau et grand progrès de notre cause.

Je n'ai pas eu, jusqu'à présent à me prononcer sur le lieu à choisir pour siège de la session de 1896. (1)

La question n'a pas été posée à vrai dire, et je me suis borné à enrégistrer parmi les faits concernant la propagande pacifique, les intentions prêtées à Jokai et à ses Collègues. Budapesth d'ailleurs est un centre dont il avait été plus d'une fois question éventuellement et dont il semblait naturel de reparler.

Je serais pour ma part, je l'avoue, si mes forces me permettaient encore ce grand voyage, tres curieux de voir une région que je ne connais pas et qui est à beaucoup d'égards intéressante.

Mais je n'avais jamais eu aucun sujet de supposer qu'une réunion à Budapesth à telle époque, plutôt qu'à telle autre, put avoir un caractère étranger à notre œuvre commune de pacification, et froisser à tort ou à raison dans leurs sentiments les plus respectables, une partie de nos meilleurs collègues. Nous ne devons nous réunir que pour ce qui nous rapproche et non pour ce qui peut nous diviser.

(1) Cum rămâne cu afirmarea d-lui Pazmandy că deja la Haga lucrul era hotărât?

Je ne puis croire qu'en songeant à nous proposer Budapesth pour 1896, nos collègues Hongrois aient eu à quelque degré que ce soit, la pensée de blesser aucun de leurs collègues; et je suis convaincu qu'ils désavoueraient cette pensée. Mais s'il était vrai que, malgré leurs bonnes intentions, le choix de telle date plutôt que de telle autre, put être interprétée dans un sens contraire à la bonne harmonie qui doit régner entre nous, je ne saurais croire qu'ils insistassent pour cette date et je serais pour ma part péniblement affecté, qu'il en fût autrement.

Encore une fois, notre premier devoir est de garder entre nous la paix que nous prêchons aux autres, et c'est à ce devoir que vous obéissez en vous déclarant prêt à accepter pour 1897 ce que vous ne croyez pas pouvoir accepter pour 1896.

Agréez, Monsieur et cher collègue, l'assurance de mes sentiments de considération et de dévouement.

Frédéric Passy

D-niș Lagnel, Louis Gotteron, vicomte de la Battut și alții încă ne-au manifestat sentimente bine-voitóre.

Cu tóte acestea, vedënd în lista grupului frances un numër considerabil de deputați, cari pentru prima datã intrau în Conferința interparlamentarã, mãi ales deputați aparținënd la partidul socialist, bãrbați cu cari eũ nu am avut pãnã astãdți nici o relațiune, am cređut util sã provoc de la capii socialisti romãni o intervenire pe lângã cei de o credință cu ei, deputați francezi, ca sã 'i îndemne în favórea cauzei române. Am scris decĩ, apelând la iubirea de națiune a domnilor Mille și Nãdejde, sperând cã orĩ cât am fi despãrțiți în politica internã, ne vom gãsi uniți, ca și Ungurii, pe terenul național. I-am rugat decĩ sã scrie domnilor Grousset, Paschal, Guesde, Jaurés, Viviani, Vaillant, Rouanet, Millerand, Hugues Clovis. Domnul Mille a bine-boit a-'mĩ rãspunde prin urmãtóra scrisóre:

Aussei (Styria) «*Alpenheim*» (Austria)

Stimate Domnule Urechia,

Scrisórea d-v. din 17 Iulie, 'mĩ-a parvenit aici la *Aussei*, unde sunt în vilegiaturã.

Bucuros aş interveni pe lângă deputații socialiști francezi și belgieni, dar nu o pot face decât în nume personal, de ore-ce m'am retras, din motive de neînțelegeri personale, din organizațiunea oficială a partidului socialist român.

Deacă voiți însă ca demarșa să aibă un caracter oficial, atunci adresați-vă d-lui *Ion Nădejde*, care este conducătorul oficial al partidului și care ar putea face demersurile oficiale. Adresa, la ziarul *Lumea Nouă*, str. Dómei No. 7.

În tot cazul deacă pot personal a fi util, scrie-ți-mi la Zurich, (Poste-Restante) unde plec Joia viitoare.

Primiți, Domnule Urechiă, asigurarea stimei mele.

C. Mille.

De la domnul Nădejde nici până astăzi n'am primi măcar două linii de răspuns, fie afirmativ, fie negativ!

Grupul olandez.

Din partea grupului acestuia încintaseră că vor merge la Bruxella domni Bool, Rahusen, Viruly-Verbrugge, Pyls, S. Van Houten.

Eram convinși, amintindu-ne atitudinea acestor domni încă din anul trecut, la Haaga, că nu putem conta pe simpatiile acestor domni, de aceea nici 'mă-am permis a le scrie.

Grupul belgian.

Din capul locului am înțeles importanța grupului belgian în lucrările conferinței de la Bruxella. Numărând 73 senatori și 59 deputați, cari găsindu-se la ei a casă puteau cu înlesnire să iea parte cu toții la Conferință, 'mă-am zis: Grupul belgian va pleca balanța în favórea cui va vrea el. Din moment ce am avut cunoștință de puterile acestui grup, am înțeles că nu avem nimic de sperat, în sensul românesc, de la Conferința din Bruxella, afară numai în cazul de intervenire a unui *factor politic*, care nu intra în puterile noastre de a-l pune în mișcare.

Am comunicat temerile mele conducătorilor de peste munți. De acolo, atât pe calea presei cât și prin scrisori, mi s'a dis că am face rău de a nu merge la Bruxella.

Nu avem, mi se scrisese, numai decât nevoie de a învinge: ajunge faptul că cestiunea românească să fie pusă în vederea conferențiarilor cu ocaziunea propunerii unghuresci (1).

(1) UNGURII ȘI STREINATATEA

Ungurii se pregătesc — adevărat că foarte încet — să serbeze mileniul. Că îl vor și serba, este însă mare întrebare. Pentru-că după cum se desfășoară lucrurile în Balcani, nu este de loc exclusă posibilitatea unui răsboi, care să tragă dungă peste socotele mai mari și mai bine chibzuite de cum e mileniul unghuresc.

Vorba e, că ei fac cel puțin planurile serbării. Iar grija de căpetenie le este, ca străinătatea, statele culte din Europa, să iea și ele parte la «îmbucurătorul eveniment»

Iată de ce dezvoltă o activitate destul de mare pentru a face ca Conferința interparlamentară să fie convocată pe anul viitor în Budapesta.

Somitățile maghiare cele mai recunoscute s'au pus — în această pricină — pe lucru. Insuși contele Apponyi — scriu foile unghuresci — «a studiat adânc chestia română» pentru a putea să răspundă la Bruxella obiecțiilor pe cari parlamentarii români le vor aduce contra propunerii ce vor face Ungurii.

Nu ținem, că este indiferent pentru noi, deacă conferința din Bruxella va primi învitate deputaților maghiari ori se va rosti pentru cele susținute de parlamentarii români. Susținem însă, că lucrul de căpetenie pentru cauza națională română este, ca ea să fie agitată, ca în acelaș timp când Ungurii caută să câștige simpatia străinătății, să se arde cât de puțin ei o merită.

Pentru că dacă ei au curagiul să vorbească în fața străinătății de «liberalism» și «constituție», în vreme ce toate naționalitățile din stat sunt nemulțămite și temnițele gem de luptători pentru dreptate, nu poate fi muncă mai drăpță, decât a-î demasca, a le turna picături amare în paharul ce vor să închine cu privilegiul serbării mileniului. Deacă ei de un pătrar de vec ne amăresc viața, cum o să ne sfim a le-o amări în schimb și noi măcar câte-va zile. Să vadă, să simtă și ei suferința!

Tribuna. S.

Multă stăruință se pusă la Sibiu, ca negreșit să nu lipsim noi grupul român de la Bruxella, cum se poate vedea din scrierile extrase, următoare:

Venerate amice,

Epistolele noastre, din urmă s'aũ încrucișat pe drum. Eată de ce aștept încă răspuns, deși în prețioasa d-tale de erii îmi scrii lucruri foarte îmbucurătoare: sper să fii sănătos, ca ast-fel nimic să nu te împedice în mergerea la Bruxella. Atât cei întemnițați, cât și noi, nu putem să ne împăcăm cu alt gând. Ne-am simți nefericiți.

Va fi bine, ca cel mai târziu pe 10 August să fiți acolo, pentru că după cum vȃd din preparativele maghiare, ei o să grăbescă, curind să ne ȃia înainte.

În numărul de mâine cu voia d-tale, voi publică câte-va notițe din epistolă (pasagiul privitor la Conferința interparlamentară).

Al d-tale devotat.

Sibiu, 14/26 Iulie 1895.

Un distins bărbat Banatian îmi comunică o părere originală a lui, cu referință la Conferința din Bruxella, care deși nu putea fi realizată, e bine să nu fie uitată. Cu acest titlu o dăm aci:

Caransebeș, 22 Maiu, 1895.

Ilustre Domnule!

Interesul viu și zelul neîntrecut, ce ați bine-voit a-l dovedi, și necontenit îl dovediți, față de cauza noastră, a Românilor mult trudiți de dincóce de Carpați, mă îndemnă, și-mi dă ore-cum titlul de drept, a vă face o rugămintă.

D-vóstră sciți, că în presa maghiară se face propagandă, ca, la Congresul interparlamentar din Bruxella, să se delege din oficiu, o deputație de 10 inși, dintre membri Corpurilor legiuitoare ungare, cari să facă propagandă contra naționalităților nemaghiare de aici, și pentru ca acest strălucit Congres să se întrunescă la anul viitor la Budapesta.

Sciũ din patrioticul Apel ce ați bine-voit a-l adresa țilele trecute, că ați urmărit cu ochi de Argus pășirea preseii maghiare în această chestie. Sciũ și magistralul demers ce ați bine-voit a-l face, anul trecut, în cauza noastră, pe lângă Congresul interparlamentar, atât cu graiũ viu, cât și în scris.

Sunt consciu de marile rezultate ce le-ați obținut pentru noi.

Dar, cu tóte acestea, mi se pare mie, că, în fața bateriilor mai tari ce le va așterne dușmanul pe câmpul de luptă, în anul acesta, ar fi de lipsă, ca să ne înarmăm și noi cu arme de mai multe calibre. Înțeleg că, poziția unor ómenī șireți ca Maghiarii și bunī de gură ca Appony,— pus deja în vedere pentru Congres, nu ar fi cu desăvîrșire perdută, deacă ar putea dice: «Bine, dar deacă naționalitățile nemaghiare din Ungaria, și în deosebī Romāniī sunt asupriți și schingiuiți, de ce nu vin ei aici la fața locului, ca să se plângă; de ce pledéză alții pentru ei.»

Sciū că calitatea de membru al Congresului este condiționată de aceea de membru legislator, dar așa mi se pare mie, deși nu am pretenția de a nu greși, — pentru a vi se face cu puțină intervenirea cu deplin succes în favorul nostru, și pentru a-și perde Maghiarii poziția ce o au, și cu îndărătnicie vor să o țină și în viitor, ar fi de neapărată trebuință prezența la Congres, deacă nu și a delegaților Slovacilor și a Sêrbilor, cel puțin a reprezentanților noștri de aici de dincóce.

Nu că dór aceștia ar putea să lămuréscă situația măi bine decât d-vóstră cei de dincolo, Dómne feresce, — căci sciū, că nu aveți sémén printre noi în felul de a discuta și în bogăția de cunoscințe și sciințe, ci pentru că ei sunt măi de-a dreptul interesați, sunt dintre aceia cari, simțind nemijlocit greul luptei și al nedreptăței maghiare, înduioșați cum sunt, pot măi bine înduioșa și, vorbind măi de la inimă, pot să străbată măi ușor și măi adînc la inimī.

Mie mi se pare, că alt cum prinde o reflexiune a lui Slavici, care a ședut în temniță măi bine de un an, și a lui Cristea, care a ședut acolo aprópe un an, de cum ar prinde a patrioților romāni: Epureanu, Ștefănescu și alții.

Rugarea mea este: să bine-voiți a iniția, deacă aflați întemeiată părerea mea, o mișcare în presa de acolo în sensul, ca și noi cei de aici, eventual și celea-l-alte naționalități nemaghiare, să-și trimită reprezentanții lor la Congresul interparlamentar din Bruxella.

Cerêndu-vê scuze, pentru că, ca necunoscut, vă incomodez, profit cu vie plăcere de acéstă ocaziune, spre a vă asigura despre nemărginita recunoscință și venerațiune ce vi le păstrez.

Gerasim S.
Profesor de s. t.

Sibiū, ¹/₁₃ Iulie 1895.

Iubite amice,

«Socol că D-ta negreșit trebuie să plecă la Bruxella. Și să pleci cu tovarășī cât se póte de mulți, chiar și când n'ai primi rêsponsuri favo-

rabile de la majoritatea colegilor Conferenței. Iată de ce. fiind acolo, chestia se va agita negreșit, pentru că dacă Ungurii propun invitarea, D-vastră toți o să aveți dreptul să combateți propunerea și în argumente veți împleți starea de lucruri tristă d'aici. Și iată că chestia română se va agita. Iar scopul principal, cred eu, acesta este. Resultat mai practic imediat nu se poate aștepta nici când majoritatea ar fi asigurată dinainte. Și apoi e vorba să nu lăsați Ungurilor victoria așa eștină, ci să-î peptănați puțin.

Material de agitație vă vom da și noi. Publicăm convocarea congresului naționalităților tocmai pe când veți fi acolo.

Mă gândesc apoi să scotem o forțe mică broșurică (de 4—5 pagini) în care să arătăm osândeale din acești din urmă ani și numele celor ce au stat și sunt încă în temniță. D'asemeni să arătăm ordinul confiscării fondului pentru monumentul lui Iancu.

Aceste sunt fapte, pe cari nu le pot răsturna nici dialectica lui Apponyi, nici sofismările lui Pazmandy.

Te rog să-mi răspunzi. Și mai ales te rugăm să nu lași să adormă chestia. În d-ta ne e speranța. Alt-fel perdem mult.

Te salut cu iubire. Devotat.

Sibiū, 4 Iulie, 1895.

Venerate amice,

E forțe important pentru cauză să nu perdem, cu ocazia Conferenței interparlamentare, campania pe care Ungurii o prepară. Este neapărat necesar ca d-ta *la tot cazul* și deacă se poate și alți câți-va deputați și senatori să mergeti la Bruxella, unde *s'ar putea*, dacă nu câștiga simpatia tuturor popórelor, apoi cel puțin *paralisa acțiunea* maghiară.

Te rog prea mult să-mi scrii, cum sta afacerile cu privire la Conferința interparlamentară? Cine merge cu d-ta, — *căci să nu mergi nici d-ta, ar fi o nefericire pentru noi!*

Aștept răspunsul d-tale, semnez cu devotament.

R.

Sibiū, 11/13 Iulie 1895.

Venerate amice,

În ședința de Mercuri a sfatului nostru s'a hotărît ca să-ți aduc, în persoană, la cunoscința următoarele:

Mulțămiri pentru chipul inteligent cum prin recenta d-tale acțiune ai făcut ca chestia națională să fie discutată, iară nu în presa maghiară numai, dar în totă Europa.

Rugare ferbinte ca la Conferența interparlamentară *d-ta negreșit să te duci*, deacă nu pentru a isbuti să se respingă propunerea Ungurilor, apoi cel puțin pentru a o combate și a provoca ast-fel o discuție măcar de o oră, discuție care ar atrage atenția delegaților asupra chestiei române.

Să Vă duceți cu atât mai mult, cu cât numai ast-fel acțiunea noastră cu congresul naționalităților ar avea echo.

Considerăm de principal și important lucru *în primul rînd*, să se scie de lume, că aici există nemulțămiri și numai după aceea ne preocupă deacă Ungurii vor isbuti să aducă Conferența la Budapesta.

Considerăm cu un *pas înainte* faptul, deacă d-ta chiar și în termenii cei mai blîndi ai depune o moțiune, arătînd Conferenței de ce Români nu pot veni la 1896 în Budapesta.

Dacă moțiunea ar fi și sprijinită de alți colegi de ai d-tale ar fi un câștig moral neprețuit.

Dacă nu te-ai duce, aici s'ar face impresia că frații noștri ne lasă tocmai când noi mai tare ne opintim să facem ceva, — și ast-fel spiritele s'ar descuraja, n'am putea deci cu succes urma o acțiune energică, după cum ne-am propus pentru toamnă și iarnă.

Am regretat adînc că nu-ți-am putut tîlmăci aceste simțiminte în persoană.

Am rămas însă și mai desolat, când d. Cantacuzino mi-a spus, că până acum nu te-ai putut încă decide să mergi la Bruxella. Lucrul acesta n'am putere să'l spun colegilor mei, pentru că i-ar dura și descuraja foarte.

Te rog deci cu totă iubirea, să-mi dai voie să sper, că după ce vei afla cât de mult privirile noastre sunt ațintite înspre d-ta, îmi vei scrie să pot la rîndul meu să spun celor d'acici: Da, bunul nostru amic, sprijinul nostru puternic va fi acolo, nu le va lăsa Ungurilor bucuria unei învingeri ieftine, ci va arăta lumii sfortările ce un popor întreg, trei popore chiar, fac să se inaugureze în statul Ungar legalitatea și dreptul.

Țiū să-ți spun încă un lucru: aliații noștri Sêrbî și Slovaci o ieaū ca sigur, că te duci să-î aperi la Bruxella. Când ar auđi acum, în ajunul Congresului, că în parlamentul lumii, noi nu o să avem pe cel mai temut combatant al Ungurilor, o să se întristeze adînc și ei. Iar pentru lupta ce începem, avem nevoie de intusias mare și credință tare.

Așteptînd un răspuns fericitor, subscriu cu dragoste al d-tale Devotat.

Conformîndu-mă stăruințelor acestora și deși bine sciam că prin faptul călătoriei Majestăței Sale Regelui la Ischl, vom perde și ajutorul moral al grupului francez, eū am provocat

din nou o întrunire a grupului nostru român cu următórea circulară:

CONFERINȚA INTERPARLAMENTARĂ

București.

GRUPUL PARLAMENTAR ROMÂN

Domnule și Coleg,

Orî cât aș avea dreptul să fiu mâhnit pentru puținul resunet, ce cuvîntul meu a întîmpinat pe lângă d-v., când v'am rugat în două rindurî să ne întrunim, pentru a ne înțelege în privința Conferinței interparlamentare, ce este să se țină la 10 August st. n. viitor la Bruxella—totuși punînd mai deasupra simțirilor mele sufletescî, datoria către țeară și națiune, fac o nouă încercare, și am onórea a vă convoca în întrunire a grupului parlamentar român, pe ziua de Sâmbătă 24 Iunie, orele 8 séra, în salónele Ligei, din strada Nouă No. 6.

Din jurnale ați putut vedea, cu câtă energie și patriotism se agită grupul parlamentar unguesc. Rămâne-vom mai pre jos, noi carî avem atâtea șanse de reușită morală, de am voi să ne facem datoria? N'ar fi numai o rușine pentru noi, ci și o culpabilă renunțare de a ne face datoria către Națiune.

Sperînd că așa ceva nu se va întîmpla, eü am onóre să mă declar al d-v. coleg.

Nu sciü la ce să atribuesc lucrul, dar și la acéstă nouă convocare, domniî colegî deputați și senatorî nu aü rês-puns cu intusiasmul la care m'așteptam. Totuși adunarea s'a ținut și cei carî aü fost prezenți aü hotărît, *ca negreșit să fie reprezentat grupul nostru la Bruxella*. Aü mai hotărît ca prin o nouă circulară să provoc pe colegiî noștrî, absenți de la a treia adunare, de a rêsponde *deacă aderă la decisiunea ei: ca grupul român reprezentat prin doi trei membriü la Bruxella să declare, când Conferința de acolo va primi oferta grupului unguesc de a ține conferința din 1896 la Budapesta, că noi*

Românii nu vom asiste la acea conferință, pe cât timp guvernul ungiuresc nu va face dreptate naționalităților oprimate și pe cât timp în temnițele ungiuresci vor sace atâția martiri ai cauzei drepte române.

In acest sens am scris grabnic colegilor:

Domnule,

N'ai putut nici răspunde, nici veni la reuniunc. Acum te rog, în numele celor cari au venit, să 'mi scrii o cartă postală, în care să 'mi spuî dacă ești și d-ta de părere, ca să nu ia parte grupul român la Bruxella, dacă se primesce acolo propunerea ungiurilor, de a se ține viitoră reuniune a conferinței la Budapesta.

Aștept răspuns grabnic
Te salut

Intre acestea am primit de la domnul Bernaert, președintele comitetului de organizare a conferinței a 6-a interparlamentare române următoarea adresă:

VI-me CONFÉRENCE INTERPARLEMENTAIRE *Bruxelles, 20 Juillet 1895.*

POUR

L'ARBITRAGE ET LA PAIX

Monsieur et Cher Collègue

Vous avez reçu de Berne une invitation à participer à la VI-me conférence interparlementaire qui s'ouvrira le 12 août prochain à Bruxelles.

Nous vous prions au nom du groupe belge d'user de votre haute influence auprès de vos collègues pour qu'ils y viennent nombreux. Les questions mises à l'ordre du jour ont une grande importance. Nous vous signalons particulièrement le projet de Cour internationale d'arbitrage. Il est désirable que les diverses opinions soient exprimées et discutées.

Nous espérons donc, que vous voudrez bien engager vos collègues à

venir à Bruxelles, où nous leur réservons, ainsi qu'à vous, le plus cordial accueil.

Veillez agréer, Monsieur et Cher Collègue, l'assurance de notre parfaite considération.

Pour le Comité d'organisation:
Le Président
A. BEERNAERT.

Pe dată eă am adresat colegilor mei următoarea circulară:

CONFERINȚA INTERPARLAMENTARĂ

Domnilor membri ai grupului parlamentar român din Uniunea interparlamentară.

Scumpi Colegi

Esc. Sa d. Beernaert, Președintele Camerei Belgiene și Președinte al comitetului organizator al conferinței a VI-a interparlamentare de la 12 August din Bruxella, îmi scrie să vă invit a merge câți mai mulți să luați parte la lucrările conferinței.

Am comunicat d-lui Președinte numele acelora dintre d-v cari 'mă-ați vestit că veți merge la Bruxella de 12 August st. n.

Excelentele relațiuni dintre România și Belgia; înrudirea dintre suveranul nostru și acel al Belgiei, și importanța programului lucrărilor Conferinței, vor îndemna, sper, și pe alți colegi a merge la Bruxella, deși cu toții nu vom perde din vedere acolo decisiunea grupului nostru parlamentar de a eși din «Uniunea interparlamentară», cu tătă părerea noastră de rău, deacă ea ar primi propunerea neoportună a Ungurilor de a se întruni la 1896 la Budapesta, unde atunci se va celebra «mileniul», care n'are nimic a face cu lucrările de arbitragiu și pace ale frumoșei noastre instituțiuni.

Deci, la revedere, scumpi colegi, la Bruxella, de 12 August stil nou.

V. A. URECHIA

Tot odată am găsit de cuviință să răspund și domnului Bernaert în modul următor:

Conferința Interparlamentară pentru arbitragiu și pace

Sinaia, 1895 Iulie 15/27.

SECȚIUNEA PARLAMENTARĂ ROMÂNĂ

No. 492

Monsieur le Président,

Je viens de recevoir à l'instant votre hon. circulaire du 20 Juillet. Je m'empresse d'y répondre.

Bruxelles est la ville bien aimée des Roumains. Les relations de parenté de notre souverain avec le vôtre, de longues années d'études passées dans vos Universités par bien de mes collègues, et de plus, la composition du programme de nos débats, sont de puissants attraits pour nous tous. Aussi j'espérais qu'à la conférence interparlementaire de Bruxelles les Roumains seraient au moins aussi nombreux qu'ils furent à Rome.

Les événements paraissent s'opposer à la réalisation de cet espoir. Mr. le dr. Gobat, de Berne, a dû vous écrire pour vous dire, que le groupe roumain a pris une décision relativement à la Conférence de Bruxelles, du 12 Août.

Les journaux hongrois nous ont fait savoir, que le groupe parlementaire hongrois est décidé de venir à Bruxelles en grand nombre, pour *majoriser la conférence* et lui faire accepter Budapest comme lieu de réunion en 1896.

Les Hongrois prétendent que cela leur sera d'autant plus facile, que les représentants Belges joints aux délégués hongrois, y seront prépondérants. Or on ne saurait, Monsieur le Président, nous faire une plus grande offense, que de nous engager d'aller en 1896 à Budapest, alors qu'on y célèbre le *millenium* de l'invasion de certains pays roumains par Arpad et ses hordes; mes collègues ont donc pris la décision bien ferme de se retirer de l'Union interparlementaire le jour où la conférence aura donné un pareil vote.

Dans un état de choses pareil, je ne puis vous promettre une nombreuse représentation du groupe parlementaire, que j'ai l'honneur de présider. Je tâcherai, si ma santé me le permet, d'être du petit nombre de mes collègues qui ont promis d'aller à Bruxelles porter la déclaration du

groupe et saluer bien respectueusement la Belgique au nom du pays roumain.

Intre aceste e  nu neglijam, în măsura puterilor mele, să provoc pe de-o parte pe colegii mei din grupul parlamentar, a e i din culpabila, după mine, indiferen a lor  i pe de altă parte, prin presă dedeam desmin ire gazetelor unguresci, declar ndu-le că grupul românesc nu merge la Bruxella, precum scria bun  or , Hazánk,  iarul lui Szapáry (1) pentru a pune

(1) UNGURII  I ROM NI.

Presa maghiară continuă a fi preocupată de viitorea Conferența interparlamentară. O  ngrijesce mult mai ales faptul, că comisiunea pregătitore din Berna a Conferin ei interparlamentare a primit în programul viitorei Conferin e de la Bruxella  i *chestia naţionalităţilor*. Tote foile unguresci au înregistrat mihnite ac st  scire. Revenind acum asupra- , ele apeloz  la toti Ungurii, mai ales la guvern, «să facă tot posibilul pentru a  pedeca pe Rom ni în ac iunea lor du m nos  Ungurilor.»

Ungurii numesc adică «ac iune du m nos » faptul, că fra ii noștri din România 'si-au propus să ar te lumii adevărata stare de lucruri din statul ungar. Demaschoz , cu alte cuvinte, pe guvernul maghiar, care sub pomposul titlu de «liberal»  i  permite cele mai mari atrocit  i fa a cu naţionalităţile nemaghiare. Iar ac st  demascare le este jenantă tuturor Ungurilor, cari nu numai sus in un ast-fel de guvern, dar îl încurajază, împing chiar, spre politica îngustă șovinistă, ce se pune în contradic ie cu principiile de libertate  i umanitate, profesate  i respectate în  erile adevărat civilisate.

Nici nu ne îndoim de alt-fel, că guvernul unguresc va  i face tot posibilul, pentru ca la Conferința de la Bruxella chestia naţionalităţilor să nu fie discutată. Va pune în mi care întréga diploma ie a monarhiei, care la r ndul ei, va interveni pe l ng  cele-lalte guverne — cel puțin— din tripla alian a. Austriacii, Germanii  i p te  i din alte na iuni de vor vota cu deputații unguri, pot să  pedice pe deputații rom ni în generosa lor ac iune.

Chiar dacă 'i-ar  pedica însă, chestia naţionalităţilor,  i cu ea *chestia română*, a făcut un pas nainte.  i încă pas mare. Pentru că de sigur va va fi un succes neobicinuit pentru noi, deacă Ungurilor numai a a le va succede să majorizeze pe deputații rom ni  i pe amicii acestora, că prin diploma ia monarhiei au pus în mi care întréga diploma ie a triplei alian e. Ba e probabil, că se vor adresa  i celorlalte state, rug ndu-le,

la ordinea țilei cestiunea națională și că nu este adevărat că într'o reuniune a comitetului din Berna noi Românii deja am

ca prin deputații lor să nu îngăduie la Conferință o discuție atât de compromițătoare pentru statul ungar.

Vorba e însă că și pentru a ajunge la acest rezultat, Ungurii vor trebui să dea o grea luptă. Și să presupunem că au reușit. Inseamnă oare acesta că au înăbușit mișcarea națională? Impedicat'au oare prin această discuția chestiei naționale române? Nu. Ba, din contră: au făcut ca ea să fie obiectul de preocupare și poate chiar, în corpul diplomatic al Europei, unde noi din puterile noastre cu greu am puté-o ridica.

E sigur apoi un lucru: chestia naționalităților are între membrii Conferinței interparlamentare amici numeroși. Aceștia vor agita chestia și la Bruxella.

Ei, când deputații maghiari vor vedé, cum cei mai celebri bărbați politici condamnă politica lor de desnaționalizare și-'și exprimă regretul, că în statul poliglot ungar majoritatea cetățenilor — naționalitățile — nu pot serba la un loc cu Ungurii, cu ce față vor invita pe ceilalți colegi ai lor din Conferință la mileniu? Când deputații maghiari știu bine, cum anul trecut, la congresul demografic din Budapesta, delegaților străini li s'au furat haine, umbrele și pălării, cum la diferitele banchete date în «fő és székváros» óspeții n'au încăput la mese din cauza «nesățioșilor» de Unguri, cum îi numiau chiar foile «patriotice», credem că nici chiar faimosul Pázmándy nu va îndrăzni să invite celebritățile politice din Europa la serbările mileniului din Budapesta.

Și să șicem că le invită și că unii dintre membrii Conferinței interparlamentare vor veni.

Și atunci folosul al nostru are să fie. Pentru că o să se convingă despre spusele noastre. Vor vedea următoarele: la serbările milenare iea parte numai minoritatea cetățenilor statului, cei-l-alți stau nemulțămiiți de o parte; o să vadă o capitală nu maghiară, nici unde să bată pulsațiunea vieții tuturor popórelor din patrie, ci unde-'și serbéză urgia Ovreii; o să vadă sărăcie cu ciucuri, — cum șice Românul, — exosiție care — ca și la 1885 — se va termina cu deficit.

Deacă pentru acesta vor cu tot prețul să aducă «lumea» la Budapesta, deacă acestea sunt motivele pentru cari presa maghiară cere ca «*guvernul să iea măsurii contra uneltirilor presidentului Ligei, V. A. Urechiă*», — nu avem nimic de șis.

Noi ne mulțămim, deacă deputaților maghiari li se vor face țile grele la Bruxella și deacă la serbările milenare vor veni și ómenii culți din Europa.

câștigat această victorie(*), dar că adevărat este, că noi vom merge acolo pentru a arăta, de ce în starea de față a lucru-

(*) Eacă ce scria *Hazánk*, ziarul lui Szapáry la 25 Iunie 1895 :

Conferința interparlamentară din Bruxella și Români.

Comisiunea de pregătirea Conferinței interparlamentare a hotărît în ședința sa din urmă, să pună în programul Conferinței, care se va ținea la 12 August în Bruxella, chestiunea de naționalitate. Această chestiune s'a prezentat și la congresul de la Haga, dar a fost scosă din ordinea de zi atunci, după propunerea actualului ministru de justiție francez (?) Prin faptul însă că s'a primit la adunarea prealabilă din Berna, Liga a raportat o hotărîță biruință. Putem fi siguri că în luna August va fi la Bruxella o mare discuțiune a chestiunii naționale române. Atâta însă n'ar fi tocmai lucru grav, dar putem să ne temem, că națiunea maghiară va fi foarte slab reprezentată. Seau nu va fi nimeni acolo dintre Maghiari, seau vor fi numai nisce diletanți fără nici o pregătire serioasă. De ce să ascundem: hotărîrea de la Berna este într'adevăr o strașnică bătae, dar nu e de mirat. Români lucră cu o energie sistematică și cu mari pregătiri. Ei cunosc din fir în pîr părțile noastre slabe, iar noi numai ocașional facem câte ceva. Virim câte un articolaș, seau inspirăm vre-unul la vre-un obscur ziar francez seau german, publicăm câte-o broșură lucrată la repezdelă. ș'apoî iarășî ne odihnim cu strămoșescul «nu 'mî pasă» maghiar.

Oamenii Ligei ne insultă în străinătate; iar aici a casă noi lăsăm ca pacostea să se întindă. Nu aũ o cugetare, o ideic, ómenii noștri de la cãrmă, ca să găsescă un léc pentru vindecarea bólei din ce în ce mai periculósă. Ast-fel, n'o să avem de ce să ne mirăm, dacã ne vor bate pînă și Valahii.

Eacă ce scria la 25 Iunie ziarul Koșutist opozițional «*Magyarország*» :

Chestiunea națională la Congresul interparlamentar.

După cum se depeșază ziarului nostru, din Berna, comisiunea pregătitoare a Conferinței a primit propunerea grupului român, de a se pune

rilor din Ardél și Banat noi nu putem merge în 1896 la Budapesta.

la ordinea zilei, la congresul ce se va ține la 12 August în Bruxella, cestiunea națională.

După cum se scie, această cestiune a fost pusă deja în anul trecut la congresul de la Haga, dar atunci prin intervențiunea lui Dionisiu Pázmándy — care era acolo — pe lângă actualul ministru de justiție francez Trarieux, după propunerea acestui din urmă, s'a luat de la ordinea zilei. Valahii au înscenat acum un nou asalt și vor să se discute la Bruxella, în fața membrilor tuturor parlamentelor europene, presupusele lor jăluiri contra Maghiarilor. Ei au făcut sforțări de necrețut, ca să câștige pe Elvețenii, cari au majoritatea din comisiunea pregătită, pentru planurile lor, ceea-ce au și isbutit, fiind-că nu s'au prezentat la Berna nici membrii germani, nici francezi, nici englezi ai comisiunei. Numai italieni, elvețieni și români au fost, față cu cari Dionisiu Pázmándy în zadar cerca să nu se pună cestiunea «polyetnică». Argumentând, că ordinea de zi definitivă este numai provizorie, de óre-ce congresul hotărêșce definitiv asupra programului, a hotărît așșarca cestiiei naționale. Așa dar, de astă dată Româniii au biruit. Nu ne îndoinim însă, că congresul de la Bruxella va hotărî în sens opus, mai ales deacă membrii grupului maghiar se vor mai întări puțin, și se vor presenta mai mulți în capitala Belgiei.

Membrii Ligei din Bucuresci colindă deja prin totă Europa și informéză în parte pe fie-care membru al congresului dinainte. Presa străină țilnic, și revistele din străinătate tórnă mereu la plângerii de ale Valahilor. De curînd ne-au atacat în *Levant Herald* din Constantinopol. O singură țeră nu există, de unde focul blăstemat să nu se ațîțe. În ade-vér e un zel vrednic de o mai bună trebă, dar la urmă în contra căruia trebuie să luptăm și noi Maghiarii cu mijlóce mai energice, și cu o energie mai potențată.

Citim în *Tribuna* :

14/26 Iulie.

CONFERENTA INTERPARLAMENTARA

Ungurii fac mari pregătiri pentru Conferența interparlamentară, ce se va deschide în Bruxella la 13 August st. n.

Fóia ungerescă «*Magyarország*» — în care din când în când faimosul comis-voyageur politisant Pázmándy, își publică nesăratele «informații» de reclamă — aduce în No. de la 24 Iulie un «comunicat», care în deosebi pe noi Româniii ne intereséză de aprópe.

La această declarațiune eram acum cu atât mai mult îndreptățit, cu cât primisem și tot primiam înainte importante și numeroase adesiuni, din partea domnilor deputați și senatori la declarațiunea colegilor, cari luaseră parte în adunarea din urmă a grupului parlamentar român.

Negreșit, în cunoștință de cele ce se lucra de guvernul, austriac în interesul grupului maghiar, pe lângă guvernul belgian; în cunoștință de asemenea de cele ce se tratau la Paris de domnul general Türr, vechiul amic al domnilor Passy, general Ioung etc.; apreciând puțină simpatie a grupului frances

Organul sēcuiului Bartha țice, că Ungurii dau o mare însemnătate ședințelor din ăst an ale Conferinței interparlamentare, «fiind-că încercarea zădărnicită a Ligei valahe din anul trecut, ca cestiunea română ardelnescă să se facă obiect de discuțiune, în anul acesta se va reînoi, și nu este imposibil, ca cu ocașia acēsta însăși participanții maghiari să nu se abată dinaintea discuțiunii cestiunii.

După informațiile noastre — continuă «Magyarország» — contele Albert Apponyi, a studiat foarte adînc fascic de pînă acum ale cestiunii române și de sigur, că cu «marca sa înțelepciune și cu totă puterea sciinței sale, va convinge pe reprezentanții parlamentelor europene, cu ce arme ignobile se luptă esagerările valahe contra maghiarimei.»

Foia unгурescă dă apoi expresiune marei sale bucurii, că de rîndul acesta, parlamentul maghiar va fi reprezentat în mare număr la conferința din Bruxella. Partidele maghiare emuléză în a 'și trimite cât mai mulți reprezentanți la Bruxella. Pînă acuma s'au înscris: Mauriciu Jókai, Albert Berzeviczy, contele Albert Apponyi, Neményi Ambrus, Bartok Lajos, Horánszky Nándor, Pázmándy Dénes, Nicolau Șierbanu, contele Ladislau Szapáry, Iuliu Rosenberg și alții, al căror număr se va spori în mod esențial pînă la ziua deschiderei Congresului.

După ce publică scrisoarea de invitare și programul, «Magyarország» țice, că *din însărcinarea guvernului unguresc*, grupul maghiar va invita Congresul, să 'și țină ședințele din 1896 în Budapesta.

Mai spune organul lui Bartha, că delegații români au făcut luna trecută tot posibilul, ca cestiunea română să fie pusă la ordinea zilei. *Însă membrii germani, francezi, englezi și elvețieni s'au opus, și astfel s'a șters din program punctul referitor la cestiunea naționalităților.* În ziua înainte de Conferință președintele Ligei V. A. Urchiă, își va reînoi propunerea. «E posibil dar, că el își va ajunge scopul, și de óre-ce în casul acesta cestiunea română va veni sub desbatere», «Magyarország» provócă pe deputații maghiari, să grăbescă la Bruxella în număr cât se pôte de mare.

pentru România sub pretext că se manifestase politicesce în sensul triplicei; având óre-carí bănueli că la ocasiunea călătoriei Majestății-Sale Regelui prin Austria s'ar putea mai înăspri încă grupul parlamentar frances; eram mai dinainte convins, că Ungurii vor avea succes deplin la Bruxella.

Totuși mereu provocat de peste munți, m'am hotărît să-mi fac datoria, alătura cu scumpii mei amici și colegi, domnii Porumbaru, deputat și Danielescu, senator, singurii carí s'au decis să mă însoțescă la Bruxella (1).

N'am neglijat pe lângă acestea de a stărui prin scrisori către amici personali din Paris, carí la rîndul lor au cercat

Sibiú, 1 August, 1895.

(1) Iată cu câtă bucurie a fost primită în Ardél scirea că m'am otărît să merg la Bruxella.

Venerate amice,

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Nu'ți poți face idei de bucuria ce a simțit-o comitetul, când i-am adus la cunoștință, că este aproape sigură plecarea d-tale la Bruxella. Cei mai mulți veniseră o lécă descurajați, citind în «Tribuna» că ești slab cu sănătatea. Toți îți dorim putere.

Au discutat asupra felului cam cum ar fi bine să faci moțiunea, dacă Ungurii se vor sili, să combați propunerea lor și să puí ast-fel în discuție chestia națională.

Lăsăm la înalta d-tale înțelepciune și bogata experiență felul, cum să formulezi moțiunea. Scií, că ai noștri nu sunt meșteri în ale stilului.

Am dori însă ca să nu lași afară următoarele momente:

Este o prea mare cutezanță din partea Ungurilor să invite aici, la Conferința de pace, când prin congresul naționalităților se dovedește tocmai nedreptatea și lipsa de justiție în guvernarea întregă unгурéscă.

Când trei temnițe (Vaș, Seghedin și Cluj) sunt pline de Români, luptători naționali, frații acestora din România nu pot face onorul capitalei maghiare de a-í primi invitarea și a-í solicita ospitalitatea.

Conferința interparlamentară se conduce de principiul umanitar, în primul rînd! In temnițele unгурéscí însă luptătorii pentru drepturile naționale sunt cu adevărat schinguiți.

Mai ales de la Conferința din Haga în Ungaria stăpânirea devine tot mai crudă. Necinstesce chiar pe eroii naționali morți. Confiscă banii adunați să se ridice crucea unui Român, care a apărât vitejese tronul.

prin vorbă directă sau prin presă, să îndemne parlamentarii franceși hotărîți de a merge la Bruxella, de a simpatiza cu Români. Unul din acești amici, directorele jurnalului «*La Vérité*» îmi scria:

LA VÉRITÉ

POLITIQUE, RELIGIEUSE, SOCIALE

JOURNAL QUOTIDIEN

15, RUE DE VALOIS, 15.

Paris, le 12 Août 1895

Monsieur le Sénateur,

Mon ami et collaborateur Monsieur Loiseau m'a rendu un précieux service en procurant à la *Vérité* un correspondant aussi notable que le vaillant et dévoué président de la Ligue Roumaine. Aussi je tiens a coeur de vous dire tout de suite mon remerciement, Monsieur le Sénateur, pour votre première lettre sur la Conférence interparlementaire de Bruxelles. Ai-je besoin d'ajouter que la suite ne nous sera pas moins agréable à recevoir. Malheureusement je vois que déjà les Hongrois, travaillent non sans succès, à prédominer, là comme ailleurs, et je ne puis, par conséquent, que regretter vivement l'absence au Congrès de

Din parte-mi duc cu mine notițe și documente pentru toate consideratele mai sus înșirate, notițe pe basa căror am putea tipări la Bruxella un mic memoriu, de 3—4 pagini, în care să dăm pe scurt resumat, oglinda tutor ticăloșiilor unguesci, din care să reiasă că ei numai propagatori ai păcii nu sunt.

Aștept epistola d-tale și la caz de nu mi-ai scrie până ce sunt încă în Sibiu, îți voi telegrafia din Budapesta otelul, la care descind și unde aștept avisul d-tale în privința plecării noastre și a zilei de întîlnire.

Ai noștri sunt de părere, că dacă se pôte da moțiunii d-tale o estensiune de o colonă de ziar tipărită, să se resume într'însa esenția chestiei naționale întocmai cum a fost declarația d-rului Rațiu la sfîrșitul procesului Memorandului.

Te rog să ne spuî apoi, că pe vremea congresului către cine să adresăm la Bucuresci telegramcele și epistolele, pentru a împărtași cu-prinsul lor tutor ziarelor. Voi face o cheie cu care să telegrafiam, îți voi împărtași-o pe Lunî ori Marți, dar d-ta vei face bine să i-o dai persoanei, care va descifra telegramcele ce se vor expedia din Budapesta.

députés et de sénateurs français autres que ceux qui y sont, car il en est quelques uns, appartenant à la droite qui sont très capable de comprendre le danger de l'hégémonie hongroise.

Veuillez agréer, Monsieur le Sénateur, l'assurance des sentiments de haute estime avec les quels j'ai l'honneur d'être

Votre très humble et dévoué serviteur.

Auguste Rousse.

NOS AMIS LES HONGROIS (*)

Il est toujours pénible de perdre une illusion.

Mais les Français en sont tellement pétris qu'il est bon de leur ouvrir les yeux, dût l'opération être parfois douloureuse.

Au nombre de ces illusions, l'une des plus tenaces et des plus naïves est celle qui consiste à nous imaginer qu'on nous adore partout, et surtout là où, avec notre donquichottisme habituel, nous avons soutenu la cause des opprimés

Il y a encore aujourd'hui des Français qui croient de bonne foi que les Italiens ont de la sympathie pour nous. Le nombre s'en raréfie, Crispi aidant. Il y a encore des obstinés. Je désespère de les convaincre.

Mais si le nombre de ces égarés est petit, en revanche le nombre de ceux qui s'imaginent que les Hongrois nous idolâtrant, est légion.

Et alors quelle débauche de vieux clichés: «Ce peuple chevaleresque», «ces paladins héroïques», «ces amis de la France», «c'est aux cris de *Éljen! Éljen!*» Qu'on nous a reçus», etc., etc.

Et les lecteurs des journaux parisiens savourent ces exclamations comme du lait et se disent, le cœur tout ému: c'est cependant bon d'être aimé ainsi!

Pauvres et naïfs Français! Certes, notre illusion est généreuse et dépasse l'égoïsme humain de cent coudées. Mais la politique inflige de terribles réveils à ces chimères et il faut savoir disséquer, dût-on recourir à la vivisection.

Jamais les Hongrois n'ont aimé la France; toujours ils ont été les ennemis de la France!

Oh! je le sais, les Français sont parfaitement reçus en Hongrie, peuple et magnats leur font fête et l'on toasté aux peuples amis, quand le vin de Tokay a suffisamment échauffé les cerveaux et prédisposé les âmes à la sentimentalité alcoolique.

Oui, je l'accorde, les Hongrois ont un faible pour les Français, mais la Hongrie est l'implacable adversaire de la France.

(*) Acest articol nu oglindesce vederile noastră politică, de cât întru cât vorbesce de Unguri.

C'est la Hongrie qui, depuis 1870, a fait de l'Autriche la servante de l'Allemagne; c'est le comte Andrassy, premier ministre austro-hongrois, type de cette fameuse chevalerie qu'on nous présente comme modèle, qui a imposé à l'Empereur François-Joseph la Triple Alliance, c'est lui qui a réalisé et maintenu cette union monstrueuse entre l'Italie et l'Autriche, qui fait, à toute l'Europe, malgré toutes les apparences officielles l'effet d'un hideux cauchemar, d'un ignominieux accouplement; c'est Tisza, successeur d'Andrassy, qui nous menaçait quelque temps avant sa chute du pouvoir; c'est toujours et partout la Hongrie dont on retrouve l'action dans tous les actes du gouvernement de Vienne, hostiles à la France.

On peut même affirmer, sans exagérer, que c'est à la Hongrie seule qu'est dû le maintien de la Triple Alliance. Il y a longtemps que l'Autriche, désabusée, se serait renfermée dans la neutralité bienveillante ou même rapprochée de la Russie, si de Budapest ne grondait pas toujours la menace d'une sécession ou d'une révolte.

Amie de la France, la Hongrie! L'admiratrice enthousiaste de Bismark! L'acclamatrice enragée de Crispi!

Chevaleresque, la Hongrie! Cette nation qui, en 1866, n'a pas reculé devant la menace d'une révolution, alors que les Prussiens étaient aux portes de Vienne, pour arracher à l'empereur François-Joseph vaincu, les concessions qu'il était contraint de lui faire, n'ayant plus d'armée, plus de pouvoir.

Chevaleresque, ce peuple qui spéculé sur la défaite de la patrie commune pour s'embusquer, comme au coin d'un bois, et dire à son souverain: le dualisme ou la sécession!

Chevaleresque, ce peuple qui écrase toutes les nationalités soumises à son hégémonie, ce peuple qui parle toujours de liberté et qui agit toujours en oppresseur, ce peuple qui enlève aux Roumains de Transylvanie leurs droits les plus sacrés, qui magyarise à outrance les écoles, emprisonne les patriotes, dissout les réunions, interdit les congrès et traite ses «sujets» comme le Grand-Turc ne traitait pas les chrétiens.

La chevalerie de la France à l'égard de la Hongrie s'est affirmée autrement que par des paroles.

En 1396, 12.000 chevaliers français, conduits par le comte de Nevers, accourus au secours de la Hongrie envahie par Bajazet, périssaient à Nicopolis, après une lutte désespérée, tandis que le roi de Hongrie, Sigismond, fuyait lâchement avec ses troupes.

En 1664, la Hongrie, envahie de nouveau par les troupes de Soliman III, était délivrée, grâce aux 6.000 gentilshommes français, envoyés par Louis XIV, qui, par leur valeur, rétablirent la bataille déjà perdue et gagnèrent pour Léopold la victoire de Saint-Gothard — Voilà la part de la France!

En 1870, le comte Andrassy accourait à Vienne au début de la guerre

franco-allemande, pour empêcher à tout prix l'Autriche hésitante d'intervenir en faveur de la France. Voilà la part de la Hongrie!

H. Vernier.

LA BRUXELLA

Am căutat să ajung la Bruxella cu o ȕi două mai înainte de începerea Conferinȕei, ca să studiez terenul și, după puțină să îmbunătăȕesc situaȕiunea, pe care o judecam cu totul nefavorabilă. Am vizitat îndată pe toȕi șefii de partide politice, cum și diversele redacȕiuni de jurnale, atât eũ, cât și scumpul meũ coleg, domnul Porumbaru, cu care neconținut am fost în sfătuire intimă și înȕelėsă. De dimineȕă pină noȕte, cu toȕă infirmitatea și bėtrâneȕele mele am urcat scările bărbaȕilor de stat belgianii și ale publiciștilor. De la șeful radicalilor, la acel al liberalilor; de la domnul *Vandervelde* al Socialiștilor, la șefii partidului catolic. De la «*Indėpendance belge*» la «*Riforma*» domnului Georges Lorand, deputat; de la d. Virton, de la «*Le Patriote*», la «*Le Courrier de Bruxelles*», de la «*La Gazette*» (1), la «*Le Public*», «*L'Etoile belge*», «*Le Soir*», «*Le*

(1) ROUMAINS ET HONGROIS

Nous avons dit que les Hongrois proposeraient à la Conférence de siėger l'an prochain à Budapest et que cette proposition soulėverait les protestations des Roumains qui se plaignent avec quelque justice de la faȕon dont sont traitės les Roumains et Slovaques de Hongrie.

Au cours de la première sėance dėjă, est arrivée à la tribune des journalistes une carte ainsi libellėe:

«M. A. Urechia, ancien ministre-sėnateur, prie la presse belge de prendre sous sa dėfense la juste cause des Roumains. Aller à Budapest tant que les prisons hongroises sont pleines de patriotes roumains, pour avoir demandė à leur Roi le respect de leur langue et de leurs droits et l'ėgalitė de droits avec les Hongrois, cela nous paraıt vraiment impossible. Vive la Presse belge!»

La Gazette.

Journal de Bruxelles», «*Le Peuple*», «*Le Petit Bleu*», «*La Chronique*», etc. etc.; pretutindinea ne-am silit să explicăm și să facem lumină asupra cestiunii naționale și să câștigăm adesiunii cel puțin morale la drépta noastră cauză.

Nizuințele nóstre n'aũ rămas fără succes. De a doua și tótã presa belgiană a fost unanimă pentru noi, iar capiũ iluștri de partide ne-aũ declarat sincer, că în *starea de față a lucrurilor* e probabil, că nu vor împedeca succesul propunerii unguresci, dar că cel puțin marea majoritate a grupului belgian se va abține de la vot și nu vor lua cuvîntul în favórea ofertei maghiare.

Intre aceste sosiră la Bruxella și doi escelenți români Dr. avocat Stefan Pop de la Arad, reprezentând jurnalul românesc, «*Dreptatea*» din Temișóra și domnul Rusu-Șirianu, reprezentantul «*Tribunei*» de la Sibiũ. Din acel moment acești iubiți amici n'aũ lipsit de la sfatul nostru a celor 3 parlamentari români. Fie-care pas al nostru a fost împreună concertat și hotărît, așa că meritul seau demeritul lucrării nóstre din Bruxella revine tuturora, iar nu mie seau cutăruia dintre colegi.

Pe dată ce am aflat, că domnul senator Labiche a sosit, m'am prezentat la el și i-am comunicat scrisoarea domnului Ministru Trarieux. Cu multă afabilitate, dar și cu mai multă tãrie imi răspunse: «Scumpe, domnule Urechiă, așa eraũ lucrurile înainte de întrevederea regelui Domniei-vóstre cu împératul Austriei la Ischl; acum: *les choses ont changé du tout au tout.*»

Zadarnic m'am cercat să-ĩ probez, că a fi alături cu Unguriĩ este contrar politicei generale a Franciei, este tocmai a favora principalul factor al Triplicei

Se póte, mi se răspunse, dar abandonându-vé noi, veți înțelege mai curînd, că trebuie să vé realipiți de Franța!

Din acest moment am înțeleș, că temerea mea fusese întemeiată: grupul francez nu va fi cu noi!

În ziua de Luni, 12 August st. n., aũ fost convocați delegații Conferinții interparlamentare cu următórea circulară:

Lundi, 12 Août 1895, à 10 h. au matin, au Palais de la nation à

Bruxelles, séance des délégués de la Conférence interparlementaire. Pour les groupes qui n'ont pas désigné de délégués, le membre au Bureau interparlementaire sera l'un des délégués et il s'adjointra un collègue.

Le même, jour, à 3 h. après-midi, même local, séance du Bureau interparlementaire. Berne, 13 Juillet 1894.

Dr. Gobat.

La ora indicată pentru ședința de comitet de delegați erau de față delegații francezi, domnii Labiche și general Ioung; din partea Italiei domnul Marquis de Pandolfi; din partea Olandei domnul Rahusen și Bool; din partea Austriei domnul baron Pirquet; din partea Angliei domnii Stanhope și Randal-Cremer din partea Germaniei dr. Hirsch; din partea Elveției dr. Gobat; din partea Suediei domnii Vawrinsky și Borg; din partea Belgiei domnii Houzeau, cavalerul Descamps și un al treilea al cărui nume l'am uitat, din partea Danemarcei d. Bayer; din partea Norvegiei domnii Horst și Lund; din partea Ungariei contele Apponyi, Pázmándy și Jókai. Spania și Portugalia nu erau reprezentate.

Colegul Porumbaru și cu mine intrarăm în sală mai în urmă. Toți domnii delegați bine-voiră a se ridica de pe scaunele lor spre a ne saluta, iar domnii Apponyi, Pázmándy și Jókai pășiră spre ușă înaintea noastră și cu multă amabilitate ne salutară, apucându-ne de mână și ținându-ne:

— Soyez les biens-venus!

— Le diable n'est donc pas si noir! ținsei eu rîdînd și provocând ilaritatea tuturor delegaților.

Luarăm loc și Conferința comitetului începu sub președința domnului Descamps, care explică pre cât putu [mai bine absența adevăratului președinte, domnul Bernaert. Acesta a rămas la băi în Germania, fiind bolnav. Intre culise se spunea însă, că nu din cauza de bătă, domnul Bernaert lipsesce din țară, ci pentru a nu lua parte la desbaterile parlamentului belgian în cestiunea legilor școlare.

În ședința acésta de diminéță, comitetul a desbătut ordinea de zi a lucrărilor Conferinței a 6-a interparlamentară.

Punctul I-iu din ordinea de zi: Proiectul de organizare a unei Curți permanente internaționale de arbitragiu, a fost admis, deși unii membrii, între cari și colegul meu domnul Porumbaru, au demonstrat, cu drept cuvânt, că acel proiect ne fiind comunicat mai dinainte, discuțiunea lui va fi foarte penibilă.

Punctul al doilea din program, privitor la desarmarea generală a fost înlăturat ca un desideriu nepractic, deși cu toții ar dori realizarea acelei desarmări. Singur domnul baron Pirquet e de părere, să nu să ștergă cestiunea de la ordinea zilei, fără de a se arăta în ședință publică motivele. Domnul Gobat amintesce, că moțiunea a venit din partea Angliei și e de părere să se lase la ordinea zilei. Domnul Hirsch ca socialist este pentru desarmare, dar țice că moțiunea acum e inoportună. Domnii Rahusen, Descamps, Labiche, Ioung sunt pentru ștergerea cestiunii fără de explicare la plen, căci explicațiunile ar putea provoca desbaterea asupra cestiunii. Domnul Stanhope declară, că a aderat la moțiune, fiind-că era a unui coleg englez, dar că personal nu e pentru dinsa, căci nu e practică. Domnul Marquis Pandolfi demonștră, că atunci când va existe Curtea de arbitragiu, de la sine se va impune desarmarea generală.

Domnul Houzeau cere ștergerea cestiunii din ordinea de zi, fiind-că Conferința nu are de a esprima numai dorințe. Votul prin majoritate admite ștergerea moțiunii de desarmare de la ordinea zilei.

A treia cestiune, neutralitatea statelor nouă, după moțiunea domnului Bayer (Danemarca), în urma expunerii ce face autorul, ajutat de votul nostru al Românilor, este admisă la ordinea zilei, cu majoritatea voturilor.

A patra cestiune moțiunea domnului dr. Hirsch: protecțiunea străinilor și dreptul de expulsiune, cu totă stăruința pusă de autor, a întâmpinat vorbirii contrare de la mai mulți membri dintre cari și de la Români. Fie-cine a înțeles, că este o moțiune socialistă și interesând pe Evrei. In considerațiune însă pentru domnul dr. Hirsch i s'a lăsat speranța, că moțiunea lui va fi luată în desbatere la a 7-a Conferință interparlamentară.

După câte-va alte cestiuni de minimă importanță, comitetul abordază ultima cestiune a programului: fixarea sediului Conferinții pe 1896.

A vă spune emoțiunea, de care eram cuprinși și eu și colegul meu, domnul Porumbaru, este de prisos, căci ea era împărtășită de toți Români, cari ca domnia-vóstră își iubesc țeara.

De îndată ce domnul Iókai formulază propunerea grupului unguresc ca viitórea Conferință din 1896 să se țină la Budapesta, eu am cerut cuvântul. Emoțiunea mea era împărtășită și de amicii Românilor, din nenorocire și din împrejurări, reduși la număr, ba unuia absenți chiar. In termenii, cari m'am silit să-i aleg cât mai cuviincioși, am arătat comitetului de delegați motivele pentru cari noi, Români, doriám ca în 1896 să se țină Conferința într'alt oraș decât Budapesta. Intre acele motive cunoscute domniei-vóstre am adus și explicațiunea, că nu ni se póte cere nouă, Românilor, să sərbătorim invasiunea țerilor române de cetele lui Arpad. E natural să serbeze acest eveniment, Ungurii, dar ce are a vedea Europa și mai ales Români în asemenea serbare? Că nu din antipatii ne refusám a lua parte la acéstă serbare se póte vedea și din acea declarațiune a nóstră, că deacă Conferința interparlamentară s'ar ține la Budapesta în 1897, noi, Români vom lua parte la ea, sperând că până atunci vor eși din temniță martirii români.

Interrupt cu nervositate de domnul Pázmándy, voind să denege existența Românilor în Dacia acum o mie de ani, eu am ridicat diapasonul cuvântării și discuțiunea amenința să devină fórté caldă. Intervențiunea statornicului nostru amic, domnul Pandolfi o calmă.

Eu mă declaraí însă gata de a aborda desbaterea academică cu domnií din grupul unguresc. Acéstă declarațiune energică încă avu de efect potolirea domnului Pázmándy și a lor sėi. Continuând am demonstrat marea greșelă, ce fac Ungurii de a nu ținea casă bună cu Români, căci sórta ambelor popóre este și trebuie să rămână strins legată în interesul salvării amíndurora, cum am demonstrat acésta și în scrisórea publică ce am adresat în 1895 d-lui general Türr și la alți Unguri.

Cât am putut mai bine am relevat și combătut și eu și d. Porumbaru acușatiunea de irredentism și am arătat, că tocmai guvernul unguresc face irredentism, când prin persecuțiunii contra Românilor din Transilvania și Banat îi silesce să caute sprijin la frații lor din România.

După noi a luat cuvîntul domnul Apponyi, care recunoscă că în adevăr sunt de îndreptat în legile unguresci față cu Români, dar că Români vor mai mult decât atât și conspiră contra unității de stat. De altmintrelea nu vede domnia-sa pentru ce parlamentarii români n'ar veni la 1896 la Budapesta, căci nu atîrnă de domnia-lui ca să se deschidă temnițele și să iasă din ele domni Rați, Lucaci și cei-l-alti.

În favoarea propunerii unguresci, fie pentru motiv că nu se propusă de nimeni alt oraș de întrunire a conferinței pe 1896, fie pentru motivul că Conferința adunându-se în acel an la Pesta, prin această nu avea să îmbrățișeze punctul de vedere al Ungurilor și al Românilor, să pronunțară domni Rahusen, Labiche, Pirquet, Stanhope, Dr. Hirsch, Houzeau. Contra propunerii grai Marquisul de Pandolfi, cerend ca Conferința în 1896 să se adune la Viena, acolo fiind un teren neutru pe care se pot împăca Români cu Unguri.

Baronul Pirquet, ca să complacă Ungurilor, întîmpină că Viena nu pôte primi la anul 1896 Conferința. Pandolfi atunci propune să nu se țină de loc Conferința în 1896, ci la 1897 să se țină la Budapesta, când și Români declară că vor veni.

Reluând cuvîntul am combătut aserțiunile grupului unguresc așa că însuși președintele, domnul Descamps, cu mult tact voind să nu se ajungă la vot imediat, propune amânarea cestiunii până ce grupul românesc și cel unguresc se vor înțelege. Totuși grupul unguresc bine sciind că are majoritatea solicită votul, declarând că un vot negativ ar fi o ofensă, pentru Austro-Ungaria.

— Noi, Români, întîmpinai eu, nu legăm demnitatea României de votul ce veți da. Acel vot va arăta numai lumii de voim într'adevăr noi, Conferința, să lucrăm pentru a aplană neînțelegerile dintre națiuni, în interesul dreptății și al păcei,

orî de ne adunăm numai ca să avem ocaziuni de sărbătoriri și de plăcută întîlnire.

În urma declarării grupului unguresc, că votul negativ al comitetului de delegații ar urma să însemneze o ofensă a Austro-Ungariei, amicii Românilor cer votul secret.

Se votează dară prin buletine. Amicii noștri ne arată însă votul lor. Aș votat pentru noi delegații Norvegiei, al Suediei, al Elveției, al Danemarcei și noi doi Români. Aș votat pentru propunerea unгурescă, împreună cu Ungurii, delegații francezi, olandezi, englezi, belgiani, austriacul și germanul. Domnul Pandolfi se abține de la vot, insistând să se voteze asupra propunerii sale de a se ține la Viena Conferința din 1896.

Îndată după proclamarea votului, președintele Decamps manifestă către Români părerea lui de rău, dar dând să se înțelegă că nu se putea face alt-mintrelea în urma stăruințelor guvernului austro-ungar. În adevăr, ministrul austriac din Bruxella se interesa atât de mult de mersul acestei afaceri, încât însuși trecuse pe la biroul comitetului de organizare al Conferinței, ca să întrebe pe un impiegat, cine sosise dintre Români și când i s'a spus că eram și eu, nu s'a putut opri de a manifesta regretele sale!...

Bătrânul poet Jókai nu era mai puțin emoționat și venind spre mine îmi dîse, la marea neplăcere a colegilor săi: «Eū sunt, Domnule Urechiă, reprezentant al unui comitat românesc. Eū iubesc Români și doresc să li se facă dreptate.»

Am strîns mîna cordial bătrânului ilustru scriitor și dîcîndu-i: «Cînd se vor găsi mai mulți bărbați de stat Unguri cu sentimentele domniei-tale pacea va fi făcută.»

După ce am declarat comitetului, că vom readuce cestiunea și înaintea plenului, orî cât nu ne 'ndoim de rezultatul final, ședința de comitet s'a ridicat.

După amiață s'a adunat comisiunea proiectului de constituire a Curții de arbitragiu împreună cu comitetul de delegații, ca să studieze acel proiect.

Obosit, bolnav de emoțiunile dimineții, n'am luat parte la ședința de după amiață. Colegul meu, domnul Porumbaru, a asistat la această ședință și cu remarcabilul său talent oratoric

a impus diverse modificațiuni la acel proiect, care constituie în definitiv singura mare lucrare a Conferinței din Bruxella.

N'am luat parte de asemenea la recepțiunea din séra zilei de Luni, 12 August, recepțiune care a avut loc în salónele Senatului, dar în absența d-lui Bernaert. Recepțiunea avea să se facă în salónele președinției Camerii, decă domnul și d-na Bernaert s'ar fi aflat în Bruxella. Modificarea programului în acest punct s'a vestit prin următorul bilet:

CONFÉRENCE INTERPARLEMENTAIRE

POUR

L'ARBITRAGE

A V I S

Le comité a l'honneur de vous informer que la Réception intime aura lieu le lundi, 12 de ce mois, à 8 heures et demie, dans les salons du Sénat.

(Toilette de ville).

Bruxelles, le 10 Août 1895 (1).

(1) Jurnalele Bruceleze raportaü astfel cele petrecute la recepțiune:

Le congrès interparlementaire de la paix.

M. Bernaert, étant obligé de prolonger son absence pour raison de santé, à Ems, n'a pu recevoir à Bruxelles les membres du Congrès interparlementaire de la paix, suivant le programme primitif.

C'est le sénateur Descamps-David qui les a reçus lundi soir, à 8 h. 1/2 au Sénat.

Nombre de députés et sénateurs étrangers étaient arrivés dès dimanche pour participer aux travaux du Congrès.

Citons, dans le nombre:

De France: Le général Jung, MM. Labiche, Durand Savoyat, sénateur, Rey, sénateur.

De Hollande: MM. Rahusen et Pylc, membres des Etats Généraux.

D'Espagne: M. le marquis Arthur de Marcoartu, sénateur.

D'Autriche: M. le baron Pirquet, député.

Lume multă asistă la recepțiune. Colegii mei domniș Porumbaru și Danielescu fură sărbătoriți de mulți belgieni și

De Hongrie: MM. le comte Albert Apponyi, Momus, Jokai, de Pazmandi et Veszter, députés.

De Roumanie: MM. Danielescu et Urechia, sénateurs; Porumbaru, député.

De Suisse: M. Gobat, conseiller national.

De Suède: M. Borg, ancien sénateur.

D'Allemagne: M. le baron Hirsch, du Reichstag.

D'Angleterre: L'honorable E. Stanhope et M. W. R. Cremer, de la Chambre des communes, Th. Snape, ancien député, J. B. Clark et Norton.

Ces messieurs ont tenu dès lundi matin une séance préliminaire et toute privée que présidait M. Houzeau.

Des questions d'organisation y ont été discutées, notamment celle de savoir où se tiendra le Congrès de l'an prochain. C'est une question assez délicate. Budapest a été proposé pour la conférence de 1896. Or, les Roumains, Serbes et Slovaques de Hongrie semblent craindre qu'en consentant à aller siéger dans cette ville, le Congrès interparlementaire de la paix n'ait l'air d'approuver ou d'admettre tacitement l'espèce de guerre de races qui existe entre les Magyares et les autres éléments de la population hongroise.

Une dépêche particulière du correspondant de *l'Indépendance* à Budapest qu'on trouvera plus loin, se fait l'écho de ces appréhensions.

Quoi qu'il en soit, la réunion parlementaire de lundi matin n'a rien tranché définitivement quant au lieu de réunion de la conférence de 1896.

La véritable inauguration de la Conférence interparlementaire de la paix s'est faite lundi soir par une réunion intime tenue dans les salons du Sénat.

Dans la salle des séances, avait pris place, au milieu de l'hémicycle, la musique des grenadiers dirigée par M. Bender, tandis que le buffet était installée dans une antichambre.

Les membres étrangers sont arrivés vers 8 $\frac{1}{4}$ heures, presque en même temps que MM. les ministres Begerem et Nyssens. Les délégués français, le général Jung, et le sénateur Labiche, ont été très entourés, ainsi que le poète hongrois Jokai, son compatriote, le comte Albert Apponyi, le député roumain M. Porumbaru, et les membres du Parlement anglais, dont plusieurs étaient accompagnés de leurs femmes.

Lorsque l'assemblée s'est trouvée assez nombreuse, M. Descamps-David a prononcé le discours de bienvenue au nom de la Belgique, où a-t-il dit, les idées de paix universelle seront toujours accueillies avec une profonde sympathie.

M. Labiche a remercié l'orateur au nom des délégués étrangers et a

intervievați de reprezentanți ai presei. Un ziar ilustrat publică portretul domnului Porumbaru, al domnului Appony, al domnului Hirsch, al domnilor Labiche, general Joung și Jokai. În ziua următoare la 10 ore de dimineață s'a făcut solemnă deschidere a Conferinței, fiind de față ministrul justiției, domnul Begerem și ministrul *muncii* (*Du travail*) domnul Nyssens, Domnul Descamps David iea loc la președința biuroului, iar domnul Nyssens în numele guvernului belgian urăză de bunăvenire pre oșpeții Belgiei și arată via simpatie a Belgiei pentru opera urmărită de Uniunea interparlamentară.

Domnul Descamps David arată întinderea ce a luat în timpul din urmă Uniunile internaționale:

M. Descamps-David montre l'extension prise, dans ces derniers temps, par les Unions internationales, et ce qu'on pourrait appeler les administrations internationales, offices des chemins de fer et télégraphes, sociétés de protection de la propriété artistique, offices pour la publication des traités internationaux. Ce sont là autant de manifestations qui dénotent la volonté des nations de concourir en commun et amicalement à la solution des problèmes sociaux et qui sont un acheminement vers un droit international nouveau. Aussi M. Descamps a-t-il confiance en l'avenir et «dans la cause immortelle de l'humanité et de la justice!»

Le dr. Hirsch dit ensuite les difficultés que le groupe parlementaire de la paix rencontre en Allemagne, mais il fait allusion aussi aux paroles prononcées à Kiel et nous apporte l'assurance, qu'en dépit de la faiblesse numérique de la représentation allemande à la Conférence, il y a de nombreux députés et des millions d'Allemands qui désirent faire

exprimé le plaisir qu'il éprouvait à être l'hôte d'un pays comme le nôtre où toutes les choses qu'il voyait dénotaient des tendances artistiques très vives et un grand désir de paix sociale.

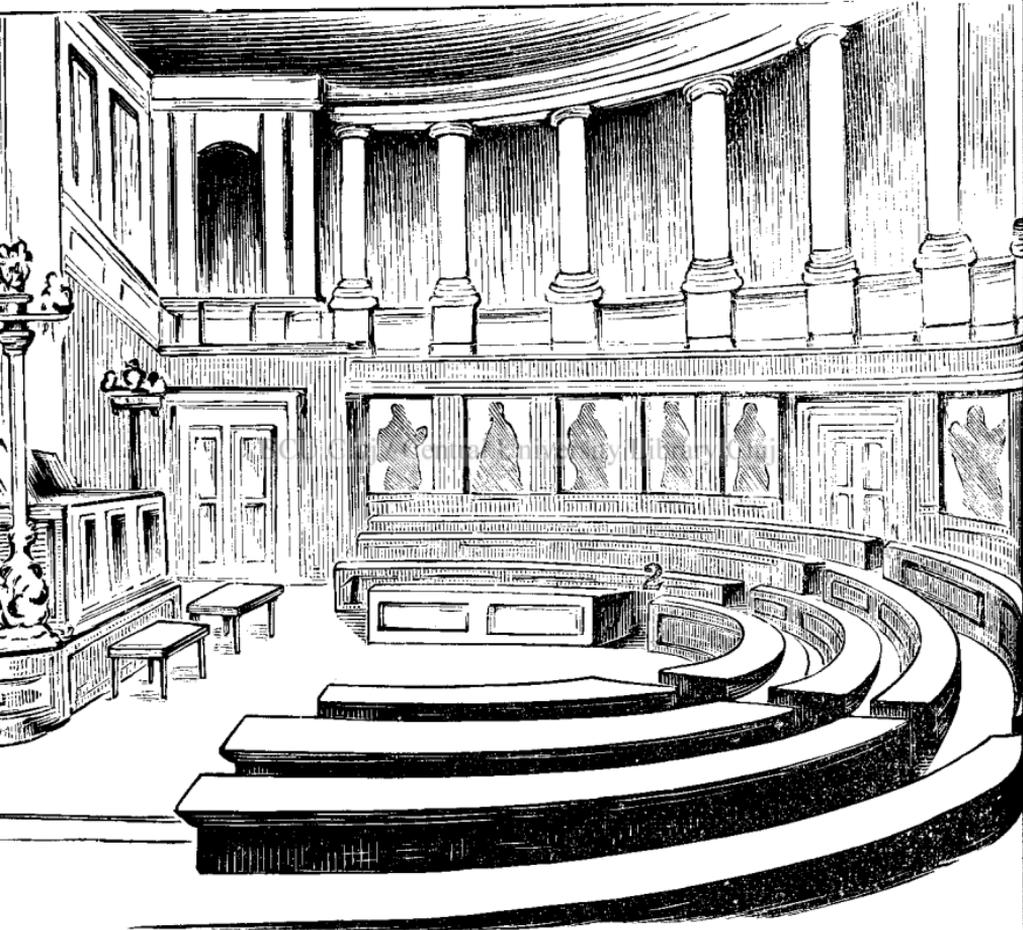
Les congressistes se sont ensuite dispersés dans les différentes pièces du Sénat, tandis que la musique des grenadiers animait la fête de ses accords harmonieux.

La question du choix de Budapest comme siège du prochain Congrès interparlementaire a fait surtout les frais des conversations particulières.

Les délégués se sont séparés vers 10 heures pour reprendre mardi leurs travaux.

passer dans la législation internationale les principes défendus par l'Union interparlementaire.

M. le baron Pirquet (Autriche) explique plaisamment l'absence d'un grand nombre de ses collègues. La session a été longue au Reichsrath. Les députés sont mariés et bons pères de famille. Pour avoir la paix du ménage, il leur a fallu renoncer à la Conférence de la paix. Une proposition de désarmement s'est produite au Reichsrath. Elle n'avait

aucune chance d'être adoptée; elle a échoué contre le parti pris des partisans de la guerre, des médecins sociaux qui sont pour la « saignée périodique. » L'orateur ne se dissimule pas qu'il faudra encore beaucoup de temps pour déraciner cette idée de la nécessité et de l'utilité sociale des guerres. Mais on y viendra, et il termine par cette comparaison humoristique: «Aujourd'hui, quand je vais à la Cour, je revêts mon habit galonné d'ancien diplomate et j'y passe une épée. Elle ne sert evi-

demment à rien, cette épée, car je ne puis la tourner contre ceux qui m'invitent, mais on la porte tout de même. Eh bien, il viendra un jour où les armées seront comme les épées des diplomates: on en aura, mais on ne s'en servira plus».

Le marquis de Marcoartu, à son tour, remercie la Belgique de son hospitalité et nous dit les efforts couronnés de succès qu'il a faits pour amener l'Espagne à insérer la clause arbitrale dans tous ses traités. Pour l'honorable sénateur, il n'y a pas, il ne peut y avoir de traité de bonne foi, de traité partait sans cette clause. Malheureusement l'Europe est encore sous l'empire d'idées d'ancien régime. Il y a toujours des grandes puissances et des Etats secondaires; et ceux-ci doivent subir les

conditions que leur imposent ceux-là. Il faudrait créer une Union de tous les Etats secondaires; les grandes puissances seraient bien forcées alors d'accepter la clause arbitrale. M. Marcoartu proteste aussi contre le droit de guerre réservé au souverain par la plupart des Constitutions. Si l'on veut supprimer la guerre, qu'on inscrive dans les lois fondamentales qu'elle ne pourra être décrétée qu'en vertu d'un plébiscite universel, auquel, prendront part hommes et femmes.

Au nom du groupe français, M. Labiche, en quelques mots élégants et simples, s'associe aux sentiments et aux vœux énoncés par les précédents orateurs. La France a inscrit sur son drapeau le mot de «Fraternité»: il implique la paix.

M. Stanhope, rappelle que tout récemment, à la Chambre des communes, une adresse était signée par 354 membres en faveur d'un traité d'arbitrage entre l'Angleterre et les Etats-Unis. Voilà, certes une manifestation significative.

Cuvintările s'au ținut după rînd alfabetic și nu s'au putut ajunge în ședința de dimineață de cât la pînă litera H.

Ședința de Marți după amiață.

(13 August).

La această ședință asistă și ministrul afacerilor străine, domnul

*) Portretul președintelui David Descamp.

Burlet, și iea parte la biuroū. Intre vice-președinții biuroului am avut onóre să fiū proclamat și eū. Domnul de Burlet uréză bună-venire Conferinții în numele guvernului și o asigură mai înainte de tótă grațitudinea Belgiei pentru opera pacifică ce urmăresce.

Continuă apoi discursurile de inaugurare:

Domnul Pázmándy în cuvintarea sa spune, că grupul unguresc e constituit din 117 membri. O să mai sporéscă, căci Ungaria doresce pacea. Dacă aū venit prea puțini la Conferință, e că așa'i deprins Ungurul să crédă că: *Extra Hungaria non est vita.*

Puis M. Lund, député au Storthing norvégien, lit un travail développé sur l'histoire des compétitions entre la Suède et la Norwège. La conclusion, c'est que la Conférence émette un vœu invitant la Suède et la Norwège à régler ce conflit par un arbitrage.

M. Pandolfi (Italie) se félicite de ce que cette sixième Conférence n'ait pas lieu au milieu de l'indifférence générale, comme les premières. Cette fois, nous avons même l'appui de quelques gouvernements, parmi lesquels il faut citer en première ligne la Belgique. Quand la diplomatie et les gouvernements se seront dégagés des traditions de l'ancien régime, il se lanceront à corps perdu dans la voie indiquée par les travaux des Congrès interparlementaires.

M. Rahusen (Pays-Bas) cite l'arrangement arbitral conclu entre l'Angleterre et la Hollande, au sujet de plusieurs de leurs contestations aux Indes et le traité conclu entre les Pays-Bas et le Portugal, comme preuve des progrès faits par les idées défendues par le Congrès.

Mi se dă apoi cuvintul și am onórea de a rosti cuvintarea următoare:

*Monsieur le Ministre des affaires étrangères,
Monsieur le Président,
Messieurs,*

Il n'y a pas que de grosses cordes à l'instrument aux hymnes: les petites y trouvent place et sont tout aussi nécessaires à l'ensemble, que les grosses — et qui sait? souvent même plus nécessaires que les *gros bourdons!*

Permettez à la Roumanie, jeune comme royaume, mais vieille de 18

siècles comme existence nationale; petite comme étendue, mais bien née et grande de coeur, puis qu'elle sait être reconnaissante aux grands peuples qui l'ont aidée dans ses mauvais jours; permettez lui d'unir sa modeste voix au concert de salutations, qui est adressé aujourd'hui à la Belgique.

La Roumanie est attachée à votre beau pays, Mr. le Président, par plus d'un lien: il y a d'abord celui qui attache notre famille royale à la Vôtre; il y a de plus la haute estime dans la quelle nous tenons vos belles institutions. La constitution Roumaine n'est elle pas calquée sur celle du peuple Belge? Combien de vos lois n'ont elles pas été presque littéralement traduites et appliquées chez nous? Quel est le pays, où après la France, notre jeunesse universitaire vient chercher l'instruction et l'éducation solides?

Mais quelle plus grande preuve de notre admiration pour la Belgique pouvons nous lui donner, que celle d'avoir élu — par plébiscite populaire — comme souverain héréditaire des Roumains, S. A. le comte de Flandres, un des membres de votre auguste dynastie?

Salut donc à la Belgique, pays des libertés, refuge sacré des opprimés des pays despotiques! Contrairement à ce que disait mon cher collègue Pâzmândy, le roumain trouve qu'il y a la vie par tout ou règne la liberté et la justice. (*Bravos répétés*).

Salut à la Belgique, puissant et généreux alambic où se distille pour toute l'humanité les nouvelles idées qui doivent régénérer la société et faire fraterniser les peuples et rendre à jamais close l'ère des guerres désastreuses;

Salut à la Belgique qui peut démontrer, par sa belle histoire, ce que peut faire le patriotisme; salut à la Belgique qui a su de deux peuples de races et de langues diverses, constituer un état fort, par le sentiment commun de la patrie, éclatant idéal politique à contempler, si non à étudier, par certains pays de l'Orient Européen. (*Bravos! mouvement divers*).

Le groupe parlementaire roumain, qui n'est ni le moins nombreux, ni le moins attaché à l'Union interparlementaire — Mr. Gobat en témoignera — souhaite finalement pleine réussite à la VI-e conférence dans ses travaux désintéressés de pacification et de justice non seulement à l'égard des grands états, mais bien aussi des petits pays.

Numerose aplause după tôte băncile și din tribune primară cuvîntarea mea. După mine are cuvîntul reprezentantul Suediei domnul Wavrinsky.

M. *Wavrinsky* rend compte des travaux du groupe suédois. Il s'est reconstitué au mois de février 1894; il a contribué par un subsidie de

100 couronnes au prix offert pour le meilleur travail sur la question: Quelle est la meilleure manière de créer une opinion internationale efficace, capable de réagir contre la rage des armements? A la seconde Chambre, il a été déposé une motion invitant le gouvernement à entrer en négociations diplomatiques pour obtenir des puissances la reconnaissance de la neutralité permanente des royaumes-unis. Cette proposition a échoué, quoique elle eût certainement pour elle l'opinion publique, qui s'est manifestée en donnant 250.000 signatures à l'adresse pour la paix. Le conflit avec la Norvège a fait naître au sein du parlement un esprit de réaction qui n'est pas favorable aux aspirations de la Conférence interparlementaire.

Le groupe a fait imprimer un compte rendu de la Conférence de La Haye, et en a remis un exemplaire à tous les membres du parlement. Il a élaboré des statuts. Quatre questions ont été à l'étude; entre autres la suppression du droit du roi de déclarer la guerre et l'interdiction de mettre l'armée au service d'une puissance étrangère. Après que ces quatre points eurent été l'objet de discussions approfondies, le groupe décide qu'ils seraient portés devant le parlement dans sa session ordinaire de 1896.

M. *Gobat* dit, que le groupe suisse n'a rien fait, parce qu'il n'avait rien à faire. En effet, la Suisse a offert, déjà en 1882, un traité d'arbitrage aux Etats-Unis; la clause d'arbitrage est inscrite dans toutes les conventions récentes qu'elle a conclus avec d'autres pays et, quant à la protection de la propriété privée sur mer en temps de guerre qui se trouve aussi sur le programme de la Conférence, elle n'intéresse pas la Suisse, qui n'a malheureusement pas de port de mer et dont la marine consiste en confortables bateaux à vapeur destinés à promener les amateurs de la belle nature sur des lacs pittoresques: l'amiral suisse n'est qu'un personnage d'opérette. La Suisse et la Belgique peuvent se réunir pour chanter les douceurs de la neutralité qui les force de s'armer jusqu'aux dents, exactement comme les puissances belliqueuses, et qui est à la merci des caprices d'un général; les puissances dites grandes devraient bien quitter leur égoïsme natif et réfléchir que, si elles sont libres de se ruiner et d'écraser leurs peuples, il n'est ni juste, ni honnête, d'obliger les Etats pacifiques à en faire autant.

M. *Nothomb*, ministre d'Etat, adresse, au nom des membres belges, de chaleureux remerciements aux orateurs, qui ont bien voulu rendre hommage à la Belgique, cette terre hospitalière des victimes des discordes politiques et sociales. Il a la confiance que cette réunion d'hommes de bonne volonté, que l'on qualifie d'utopistes, finira par obtenir, sinon le désarmement intégral, du moins l'allègement des charges militaires et que, si la Conférence n'a ni flottes, ni armées pour faire triompher ses idées, elle a pour elle le sentiment universel, la conscience des peuples et leur soif de justice et de paix.

La Conférence passe ensuite à la discussion du premier objet à l'ordre du jour: la création d'une cour internationale d'arbitrage destinée à régler les différends entre nations.

M. Houzeau de Lehaie rend compte des travaux de la commission spéciale chargée d'étudier cette question et de préparer un projet d'organisation. Trois projets préliminaires avaient été soumis à la commission. Ils ont été écartés comme ne répondant pas entièrement aux principes énoncés l'année dernière par la 5-c Conférence interparlementaire de La Haye. La commission a reconnu qu'il importait avant tout de s'assurer l'adhésion des puissances à l'idée de cette Cour arbitrale et à cet effet d'obtenir la conclusion de conventions internationales.

Un vœu dans ce sens sera soumis à la Conférence.

Quant à l'organisation de la Cour arbitrale, M. Houzeau de Lehaie donne des explications détaillées sur les décisions prises par la commission. Elle a été unanimement d'avis que le principe de l'égalité de représentation étant sauvegardé, quelque soit le rang des puissances, il convenait d'accorder deux représentants, deux juges à chaque Etat adhérent. La Cour serait représentée, en dehors de ses sessions, par un greffier ayant un siège fixe. Chaque année, la Cour nommerait son président et son vice-président. Les juges auraient, au point de vue international, le privilège accordé par le droit des gens aux membres du corps diplomatique. Quant à la procédure à suivre devant elle, la Cour en réglerait elle-même les détails selon les cas. Enfin, pour le grand point, la sanction à donner aux décisions de la Cour, la Commission a été d'avis qu'elle ne pouvait être que *morale*.

Ora fiind înaintată ședința se ridică, după ce se votază o telegramă omagială către Majestatea Sa regele Belgiei pentru recepțiunea acordată Conferinței.

14 August.

La 9 ore dimineața, conferința a ținut a doua ședință și s'aŭ ocupat cu discutarea de articole a proiectului de organizare a curții de arbitragiu europene.

Colegul nostru, domnul Porumbaru a luat parte activă și remarcabilă la desbaterile acestea.

Ele nu putură fi deplin terminate în ședința acésta de dimineața, și după amedă nu se putu ține altă ședință, urmând a se face excursiunea pe Escaut.

La ora de amiazi toți membrii Conferinței se află la gara

de Nord pentru a merge la Anvers și a face o excursiune pe apa Escaut cu vaporul *Emeraude*. Mă mărginesc a reproduce despre astă excursiune descrierea ei de jurnalele belgiene.

L'ESCURSION SUR L'ESCAUT

Les membres de la Conférence interparlementaire pour l'arbitrage se sont rendus, mercredi après-midi, à Anvers, pour faire une excursion sur l'Escaut.

Un train spécial, dans lequel ils ont pris place à la gare de Bruxelles-Nord, et qui a été mis en marche à 11 h. 45, les a menés directement à la gare maritime d'Anvers-Sud, en face du quai où était amarrée l'*Emeraude*, une ancienne malle-poste du service d'Ostende-Douvres, juxtalement aménagée en vue des excursions officielles du genre de celle à laquelle nous avons participé hier. Reçus à bord par MM. Roger, directeur et Van Schoonbeke, sous-chef de service du pilotage, les excursionnistes, qu'accompagnaient un certain nombre de dames, ont aussitôt été priés de s'installer devant une série de tables, dressées sur le pont, pour prendre part au lunch offert par le comité organisateur et excellemment servi par M. Levillain, le traiteur anversoïis justement réputé.

Au champagne, de nombreux toasts, dont la fraternisation des peuples a été le thème invariable, ont été portés par divers délégués, mais, les orateurs ayant parlé sans porte-voix, ils nous a été impossible de recueillir le texte de leurs harangues, saisissables seulement par la mimique de leurs auteurs. Disons toutefois, que tout le monde s'accordait à congratuler M. Houzeau de Lehaie, l'organisateur bien inspiré de cette vraie partie de plaisir que le temps a daigné ne pas contrarier.

L'*Emeraude* a descendu le fleuve jusqu'à la hauteur d'Hansvest, le petit port hollandais commandant l'entrée du canal du Zuid-Beveland, qui relie, comme on sait, le Hond, ou Escaut occidental, à l'Escaut oriental; après quoi le paquebot a viré de bord et a remonté la rivière jusqu'en amont d'Anvers, passant une seconde fois en revue les quais de l'admirable métropole commerciale de la Belgique. Nous sommes allés ainsi jusque près de Rupelmonde pour virer une seconde fois de bord et retourner — cette fois définitivement — à Anvers, en face de la gare du Sud où nous attendait un train spécial qui nous a ramenés vers 7 h. $\frac{1}{4}$ à Bruxelles.

Eraă răspândiți membrii Conferinței, la ora *lunch*-ului, la vr'o de ce mese pe podul vaporului. Atunci vedurăm noi Ro-

mâni încă odată, cât ar fi prins bine să fi venit la Bruxella mai mulți parlamentari români. Pe când numerosul grup ungu- resc, parlamentari și jurnaliști, ba și *spionii*, sciind bine românesce, cu misiunea de a ămbla printre noi, ca să surprindă cele ce sfătuiam, — se împrăștiară pe la *tôte mesele* și făceau propagandă în contra noastră, — noi, trei parlamentari români și cei doi jurnaliști și doi studenți, abia puteam să ținem pept grupului maghiar la 5 mese. Ceca ce vă pot asigura este, că la masa unde am putut să ne aședăm, nu s'a auđit numai clopotul maghiar!...

Indată după *lunch* am fost interviewat de jurnalele principale precum se pôte vede din reproducerea acestora publicate în «*Tribuna*» și alte jurnale române. Am apêrat energic cauza română.

Điua de 14 August.

În điua următoare de 15 August, nu se ținū de cât o singură ședință, la 2 ore p. m.

Se terminară debaterile asupra Curței de arbitragiū internațional. D. Porumbaru luă și de astă dată parte la aceste debateri, pe când eū țineam un nou consiliū cu reprezentanții presei române ardeline și bănățene, la Grand Hôtel, cu referință la atitudinea ce aveam să ținem a doua đi, la ultima ședință a Conferinței.

Daū aci în total rezoluțiunea adoptată de a VI Conferință interparlamentară, cu unanimitatea voturilor, asupra organizărei curței de arbitragiū internațional:

Cour d'arbitrage international

Résolution adoptée par la VI-e Conférence interparlementaire

La Conférence interparlementaire réunie à Bruxelles, considérant la fréquence des cas d'arbitrage international, le nombre et l'extension des clauses compromissaires dans les traités, désirant voir s'établir sur des bases stables une justice et une juridiction internationales,

Charge son président de recommander à l'examen bienveillant des

gouvernements des Etats civilisés les dispositions suivantes qui pourront faire l'objet d'une conférence diplomatique ou de conventions spéciales.

I.

Les parties contractantes constituent une *Cour permanente d'arbitrage international* pour connaître des différends qui seront soumis à sa décision.

Dans le cas où un différend surgirait entre deux ou plusieurs d'entre elles, les parties contractantes décideront si le litige est de nature à être porté devant la Cour, sous réserve des obligations qu'elles peuvent avoir contractées par traité.

II.

La Cour siège à

Le siège en pourra être transféré ailleurs par décision prise à la majorité des trois quarts des puissances adhérentes.

Le gouvernement de l'Etat dans lequel siège la Cour garantit sa sûreté, ainsi que la liberté de ses discussions et décisions.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

III.

Chaque gouvernement signataire ou adhérent nomme deux membres de la Cour. Néanmoins, deux ou plusieurs Etats peuvent se réunir pour désigner en commun deux membres. Les membres de la Cour sont nommés pour une durée de cinq ans; leurs pouvoirs peuvent être renouvelés.

IV.

Les traitements ou indemnités des membres de la Cour sont payés par l'Etat qui les nomme.

Les frais de la Cour sont supportés par parts égales par les Etats adhérents.

V.

La Cour élit dans son sein un président et un vice-président pour une durée d'une année. Le président n'est rééligible qu'après une période de cinq ans. Le vice-président remplace le président dans tous les cas où celui-ci est empêché.

La Cour nomme son greffier et fixe le nombre d'employés qu'elle juge nécessaire.

Le greffier réside au siège de la Cour et a le soin des archives.

VI.

Les parties peuvent, de commun accord, porter directement leur litige devant la Cour.

VII.

La Cour est saisie au moyen d'une notification faite au greffier par les parties, de leur intention de soumettre leur différend à la Cour.

Le greffier porte immédiatement cette notification à la connaissance du président.

Si les parties n'ont pas usé de la faculté de porter directement leur litige devant la Cour, le président désigne les membres de la Cour qui devront constituer un tribunal appelé à prononcer en première instance.

A la requête d'une des parties, les membres appelés à constituer ce tribunal devront être désignés par la Cour elle-même.

Les membres nommés par les Etats en litige ne peuvent faire partie du tribunal.

Les membres désignés pour siéger ne peuvent s'y refuser.

VIII.

Le compromis est arrêté par les gouvernements litigants; à défaut d'entente, il est arrêté par le tribunal ou, s'il y a lieu, par la Cour.

Il peut être formulé une demande reconventionnelle.

IX.

Le jugement est motivé; il est prononcé dans un délai de deux mois après la clôture des débats. Il est notifié aux parties par le greffier.

X.

Chaque partie a le droit d'interjeter appel dans les trois mois de la notification.

L'appel est porté devant la Cour. Les membres nommés par les Etats en litige et ceux qui ont fait partie du tribunal ne peuvent y siéger.

Il est procédé comme en première instance. L'arrêt de la Cour est définitif. Il ne peut être attaqué par un moyen quelconque.

XI.

L'exécution des décisions de la Cour est confiée à l'honneur et à la bonne foi des Etats en litige.

La Cour fera application des conventions des parties qui, dans un compromis, lui auraient donné les moyens de sanctionner pacifiquement ses décisions.

XII.

Les nominations prescrites sous le chiffre III seront faites dans les six mois de l'échange des ratifications de la convention. Elles seront portées, par la voie diplomatique, à la connaissance des Etats adhérents.

La Cour sera instituée et se réunira de plein droit à son siège un mois après l'expiration de ce délai, quel que soit le nombre de ses membres. Elle procédera à l'élection d'un président, d'un vice-président et d'un greffier, ainsi qu'à l'élaboration de son règlement d'ordre intérieur.

XIII.

Les parties contractantes formuleront le règlement organique de la Cour. Il fera partie intégrante de la convention.

XIV.

Les Etats qui n'ont point pris part à la convention sont admis à y adhérer dans les formes habituelles.

Leur adhésion sera notifiée au gouvernement du pays où siège la Cour et par celui-ci aux autres gouvernements adhérents.

* * *

La Conférence charge son président d'examiner et, s'il est possible, de s'assurer si des gouvernements au nombre de deux ou de plusieurs seraient disposés à prendre l'initiative d'établir une cour pour la solution de leurs différends par des moyens pacifiques (1).

(1) N'a întârziat un important membru al Conferinței interparlamentare, d. Lorand, să ceară guvernului belgian, pășirea în sensul frumusei lucrări de mai sus.

Eacă ce citim despre acesta în jurnalul Uniunii interparlamentare :

« Avant la clôture des travaux de la Chambre belge des représentants, qui s'est ajournée indéfiniment, le 28 août dernier, M. Lorand a fait la motion suivante: « Conformément à ce qui a été entendu à la Conférence interparlementaire de la paix, je préviens le gouvernement que je l'interpellerai, à la rentrée, sur le point de savoir s'il est disposé à négocier un acte international d'arbitrage entre la Belgique, la Suisse, la Hollande et les autres pays qui voudraient se joindre à ceux-là. »

M. de Burlet, ministre des affaires étrangères, répondit: « M. Lorand

BANCHETUL

Conform programului, în séra zilei de 15 August, grupul parlamentar belgian a oferit membrilor străini ai Conferinței un splendid banchet în minunatele salóne ale otelului Metropol.

Grupului român s'aú făcut onorurile cuvenite. Mie mi s'a dat loc la masa de onóre, îndată după președinte, la dreapta lui și la stânga mea venind doué dame distinse din societatea belgiană. La stânga președintelui s'a dat loc d-lui Baron Pirquet, apoi venea d. Labiche, etc.

Maí tot timpul mesei conversațiunea în părțile unde se afla vre-un Român a fost mereú asupra chestiunii Românilor și peste tot ni se manifesta simpatie deosebită.

Nu 'mí-e în gând să pomenesc despre toastele oficiale ținute, dar amintesc pe acel rostit cu multă căldură, dar și cu un scop politic bine lămurit, de d. comite Apponyi. D-sa luá de temă, că și naționalitățile mici áú mare rol în totalitatea luméi, a enumerat cu laudă diversele naționalități mici reprezentate în Conferință. Despre Ungaria n'a maí spus că e *maare*, ca d. Pázmándy la Haga, dar nici a menționat'o. A găsit însă cuvinte frumoșe la adresa României și a lăudat progresele ei.

Nu am răspuns nici unul din noi la acest «*bine te-am găsit*» neașteptat, nu numai pentru că seria toastelor era terminată, ci după o răpede sfátuire între noi. Un amic ne prevestise

tire sur moi une lettre de change à longue échéance; je tâcherai de faire les fonds nécessaires pendant les vacances.»

Les membres de l'association interparlementaire qui ont pris part à la Conférence de Bruxelles remercient de son initiative M. Lorand, leur collègue; ils espèrent que le gouvernement du roi des Belges examinera avec attention et sollicitude cette proposition. Le projet d'organisation de la Cour internationale d'arbitrage ayant été voté à Bruxelles, il importe qu'il soit placé sous le patronage du gouvernement de la Belgique et que celui-ci prenne les premières mesures pour le faire aboutir.

că d. Apponyi va fi foarte amabil cu noi Românii și cu țeara noastră în toastul său, fie cu intențiunea malițioasă de a provoca din parte-ne un răspuns înăspriț, care să ne facă a perde din bună voința colegilor din Conferință, fie pentru ca să ne presimtă, din răspunsul nostru la toast, asupra conduitei ce vom avea în ședința de mâne. Ne-am mărginit a mulțami cu paharul, cum de altmintrelea făcuseră și cei-l-alți delegați ai națiunilor mici *cadelnitate* de d. Apponyi în dealtmintrelea *abilul* și frumosul său toast.

Până târziu ținu banchetul și conversațiunile, la luarea cafelei, mai preste tot se încinseră asupra cestiunei naționale române. Cu multă urbanitate urmară aceste conversațiuni, dar și cu multă energie. D-nii General Türr, Apponyi, Jókai, Pásmándy, nu lipsiau a aborda orice grup format în jurul vre-unui român, ca să combată—recunosc că tot deauna cu urbanitate—arătățile Românului vorbitor. Până și sexul frumos luă parte la certa noastră dulce-acră. Mult cunoscuta feministă și gentila d-ra Lafontaine, venerabila sa mamă, doamna Houzeau, etc. au putut învăța de minune, în séra de la 15 August, ce este cestiunea Românilor ardeleni și bănățeni. Efectul a fost cu atât mai urit pentru Unguri, că cu puține ore mai înainte eu primisem din Cluj o telegramă, anunțând o nouă condamnare și încă la temniță, ordinară a preotului Vasile Lucaciū. Tótă presa belgiană a desaprobat urit pe Unguri a doua zi, cu scirea acestei nouă condamnări.

Diua de 16 August.

În dimineața zilei de 16 August, noi, parlamentarii români, jurnaliștii d-nii Șirianu și dr. Pop, cum și câțiva studenți din Liga de la Bruxella, am ținut un ultim sfat, asupra atitudinii ce urma să avem la ocasiunea debaterilor asupra ofertei maghiare. Eram de părere, ca și cei mai mulți din colegii noștri, rămași în țeară, să declarăm că pe dată ce Conferința interparlamentară va primi propunerea grupului maghiar (lucru ce era neîndoelnic pentru noi), noi să declarăm că grupul român se retrage pe tot deauna din Uniunea interparlamentară.

Prevală însă părerea colegului d. Porumbaru, că declarațiunea noastră să ne-o facem în sensul, că ne vom abține de a lua parte la Conferința din Pesta în 1896.

Maî făcuî o cercare de a readuce la cale bună pe reprezentanții francezi. Le scriseiū la fie-care câte o epistolă, cam în cuprinderea următoare:

Monsieur,

Permettez-moi d'attirer votre bienveillante attention sur ce fait:

Vous allez voter demain la proposition hongroise d'aller siéger en 1896 à Buda-Pesth. C'est, permettez moi de vous le dire, à la *triplice* que vous rendez service, car la Hongrie est *le principal facteur* de cette alliance qui vise la France. L'Allemagne tient l'Autriche en bride par la Hongrie.

Vous allez, de plus, Monsieur, voter contre les *Slaves* du Royaume de Hongrie, qui réclament leurs droits nationaux et égalitaires.

La Russie, votre alliée, en serait-elle bien contente?

Veuillez, Monsieur, me savoir votre dévoué serviteur et respectueux collègue.

V. A. URECHIA.

Ceî maî mulți din membrii belgieni și din ceî maî iluștri șefi, ne exprimară părerea lor de rău, că grupul român venise atât de puțin numeros la Bruxella. Ne diceaū:— Ați fost 26 la Roma, unde nu aveați la ordinea zilei o cestiune care să vă intereseze în mod direct, și veniți trei la Conferința de la Bruxella!

— N'am voit să avem aerul de a majoriza...

— C'est une erreur! En politique cela est de bonne guerre. Tot ce vom putea face ca să nu vă aducem o jignire — maî ales că avem consciința că dreptatea e cu d-v.,—este să ne absentăm din sală la momentul votului.

*

La 2 ore din zi s'a ținut ședință plenară. Adunarea apla-

udă răspunsul Maiestății Sale Regelui Belgiei la telegrama Conferinței. În această s'a terminat cu totul discuțiunea proiectului de constituire a Curței de arbitragiu, adoptându-se textul preambulului (1).

La ordinea zilei urmăză propunerea simpaticului nostru amic, domnul Bayer, asupra neutralisării statelor noue. Acestă propunere, cu care simpatisază puțin reprezentanții statelor mari, e transformată prin următorul amendament propus de d. Gobat, sprijinit de Români și acceptat de d. Bayer:

M. Rahusen fait remarquer que chaque Etat a parfaitement le droit de se déclarer neutre. Au surplus, on peut se passer de la garantie des grandes puissances; à quoi sert cette garantie? La Belgique et la Suisse ne sont-elles pas obligées, en dépit de cette garantie, de se livrer à des dépenses militaires considérables?

M. Nothomb estime qu'il ne faut pas trop demander: reconnaissance de la neutralité, soit; garantie, ce serait trop.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Amendement à la proposition d'extension du principe de neutralisation.

La Conférence interparlementaire exprime l'opinion, que lorsqu'un État proclame sa neutralité permanente au moyen d'une disposition constitutionnelle, cette neutralité doit être reconnue par les Puissances. Les membres de la Conférence useront de leur influence, afin que ce principe soit soumis à une prochaine Conférence diplomatique.

(1) Avant d'aborder la discussion du préambule à l'acte constitutif de la cour arbitrale, M. Descamps, président, donne lecture d'une lettre de sympathie du Roi.

Le texte du préambule est adopté. En voici le texte:

«La Conférence interparlementaire réunie à Bruxelles, considérant la fréquence des cas d'arbitrage international, le nombre et l'extension des clauses compromissoires dans les traités, désirant voir s'établir sur des bases stables une justice et une juridiction internationales;

Charge son président de recommander à l'examen bienveillant des gouvernements des États civilisés les dispositions suivantes (voir l'acte constitutif de la cour) qui pourront faire l'objet d'une convention diplomatique ou de traités spéciaux.

In urmă se mai iaă unele rezoluțiunî:

Nous enregistrons sans commentaire les résolutions suivantes, prises à l'unanimité par la Conférence :

Motion *Descamps, Pandolfi et Gobat* :

La Conférence interparlementaire de Bruxelles constate l'importance, au point de vue du but qu'elle poursuit, des conventions appelées Unions universelles et des Offices internationaux.

«Elle préconise leur développement; spécialement elle émet la vœu de voir bientôt se réaliser l'Union internationale pour la publication des traités, avec les réserves déterminées dans l'avant-projet communiqué par les délégués belges à la récente Conférence diplomatique de Berne.»

Motion de *M. Stanhope* :

«La Conférence interparlementaire exprime sa vive satisfaction de ce que la Chambre des députés de la république française ait à l'unanimité décidé d'inviter son gouvernement à proposer un traité d'arbitrage aux Etats-Unis de l'Amérique du Nord, et se trouve ainsi en communion de sentiments avec le parlement de la Grande-Bretagne, qui poursuit le même but.»

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Motion de *M. Cremer* :

«La Conférence interparlementaire exprime sa satisfaction de ce que le parlement norvégien ait de nouveau pris à sa charge les frais de ses représentants à la Conférence interparlementaire et de ce qu'il ait donné un nouvel et éclatant témoignage de l'intérêt qu'il porte à cette association, en votant une subvention de 2.000 couronnes en faveur du Bureau interparlementaire.»

Domnul Hirsch vine la rînd cu moțiunea sa în favorea ne-espulsării străinilor. Biuroul arată, că în ședința de comitet s'a propus amânarea acestei cestiuni la altă sesiune.

Adunarea adoptă părerea comitetului.

Urméză apoi raportul domnului Gobat din partea biuroului internațional.

M. Gobat (Suisse), administrateur du bureau, donne connaissance du rapport.

Il constate que le bulletin de la conférence n'a jamais été dans un état fort prospère. Les abonnés ont encore diminué la deuxième année; les collaborateurs font défaut. Fallait-il supprimer cet organe? Une dé-

cision a été prise en ce sens; seulement, des membres ont protesté. C'est à vous à voir si vous pouvez nous garantir un nombre suffisant d'abonnés, car le bureau ne peut continuer à dépenser de l'argent de façon inutile.

M. le président rend hommage au zèle de M. Gobat. Assurer l'existence d'un journal est chose difficile. Cependant nous, Belges, nous ferons tous nos efforts pour soutenir une publication aussi intéressante que celle-là. J'espère que nos collègues de France seront de mon avis.

La question du maintien du bulletin est très importante.

Le comte Apponyi est aussi d'avis que le maintien du bulletin est chose très importante. Il prend l'engagement que tous les membres du groupe hongrois prendront un abonnement. (Bravos.)

M. Fr. Passy insiste aussi et fait appel aux membres du Parlement français pour qu'ils prennent des abonnements.

M. Houzeau de Lehaie. Le groupe belge fournira au moins quarante abonnements au journal. M. Gobat devrait nous faire savoir quel est le nombre d'abonnements nécessaire pour que le journal puisse marcher.

M. Labiche propose de ne publier le bulletin que tous les deux mois.

Le général Young se fera à la Chambre française l'écho du vœu de M. Gobat.

Pour la collaboration chaque groupe pourrait faire un article à son tour.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

*

Încă înainte de deschiderea ședinței o deosebită mișcare se observa nu numai în grupul unguresc și român dar și în întreaga adunare, căci cu toții s'așteptau la desbateri încordate asupra propunerii unguresci și fie-care din diverse privințe ținea să vadă direcțiunea ce vor lua acele desbateri.

Grație informațiilor jurnalelor (1), tot publicul bruxellez aștepta evenimentul cu nerăbdare. Tribunele presei și a publicului erau înțesate de lume. Intre aceste cu eram asediat de solicitările multor din colegi, negreșit după îndemnul grupului maghiar, ba și amicii noștri erau rugați să intervină pe lângă noi, Români, ca să nu ridicăm cestiunea națională. Domnul președinte Descamps ni promitea recunoștința Ungariei de am renunța de a aduce în desbatere cestiunea Românilor.

(1) Încă din prima și jurnalele sciau că o să fie ceva certă între Români și Unguri.

— Nu pot să nu spun Conferinței pentru ce noi Români nu vom merge la 1896 la Budepesta, răspundeam eu, din moment ce domniî Ungurî vĕ chiamă acolo ca să legitimați purtarea guvernului unguresc față cu naționalitățile. Și î-am dat să citescă faimósa scrisóre a domnului Pázmándy, prin care, prin jurnalele ungurescĭ, desvĕlesce scopul urmărit de Ungurî, în aducerea Conferinței la Budepesta (1).

Cetirea acestei scrisorî a mai potolit zelul apĕrătorilor Ungurilor, ba unî din ei, Belgienî, se arĕtară fórte indignați.

Profitarăm de acĕstă stare psihologică pentru a face o nouă propunere biuroului Congresului.

— Dacă țineți mult să fiu moderat în combaterea propunerii colegilor ungurî, dîsei eu domnilor Descamps, Houzeau și Gobat, n'aveți decăt să cereți de la Conferință să facă înainte de votul asupra propunerii o prealabilă declarațiune, prin care să spună, că prin faptul mergerii conferinței în 1896 la Budepesta nu înțelege Conferința să legitimeze făptuirile guvernului unguresc față cu naționalitățile. Acĕstă soluțiune găsi adheșiuni numeroase. Pe dată domnul Descamps o redactă împreună cu mine și cu colegii mei. Redacțiunea făcută, biuroul imediat deschise ședința. Ocupând locul meu de vice-președinte pe estrada biuroului, imediat m'am pus să îndulcesc pe cât mai mult declarațiunea ce mă 'nțelesesem cu colegii mei să aduc din partea noastră, explicând motivele, pentru cari parlamentarii români nu vor putea merge la Budepesta. Energic stăruia pe lângă mine domnul Descamps să nu mai facem nici o declarațiune, după ce Conferința întrégă, la cererea biuroului, ei va vota declarațiunea convenită între biurou și noi. N'am găsit cu cale să împlinim acĕstă dorință a domnului Descamps, căci pe lângă alte inconveniente, ne îndepărtam și de la misiunea cu care fusesem însărcinați de amicii de peste munți și de mai mulți dintre domnia-vóstră.

Acum președintele anunță, că ordinea de đî este sleită, că n'a mai rămas decăt desbaterea asupra propunerii grupului unguresc, ca viitóra sesiune a Uniunei interparlamentare să

(1) Veđi despre acca scrisóre la pag. 75.

se țină în 1896 la Budapesta. Emoțiune vădită în totă adunarea și în tribune. Domnul Jókay reînnoiesce propunerea sa, în numele guvernului unguresc. Domnul președinte Descamps după ce declară, *că nu s'a propus de nimenea vr'un alt oraș pentru sesiunea din 1896*, dă cetire declarațiunii convenită cu noi Români. Mare surprindere în grupul unguresc, dar aprobări foarte numeroase în totă sala.

Președintele pune imediat le vot declarațiunea. Ea este votată prin sculare și ședere (19 contra 5) mai puțină adică câțiva din grupul unguresc, rău impresionați de acest act.

Domnul conte Apponyi vede îndată greșala făcută de colegii săi, cari votaseră contra declarațiunii și luând cuvântul, declară, că aderă la ea, căci invitând Conferința la Budapesta n'au înțeles Ungurii că ea să se amestece în trebile lăuntrice ale statului. Declarațiune abilă, dar căreia i se poate aplica proverbul: «Căciula țiganului pe baltă de sufletul tată-său!»

Iată declarațiunea făcută de biuroù: Library Cluj

«Au sein de l'Assemblée des délégués, quelques-uns de nos honorables collègues ont exprimé la crainte que le choix comme siège de la Conférence de telle ou telle ville dans certaines circonstances fût interprété dans un sens qui les obligerait soit à faire des réserves, soit à s'abstenir de participer à nos délibérations. La vérité est, et nous le déclarons loyalement et d'une manière tout à fait générale, que le choix du siège de nos Conférences n'implique, ni ne peut impliquer une immixtion quelconque de notre part, à aucun point de vue, *dans telle ou telle question nationale ou internationale spécialement débattue entre une partie de nos collègues*, immixtion étrangère au but poursuivi par la Conférence et qui par là même serait dangereuse dans ses conséquences.

Le seul mobile qui guide la Conférence dans l'adoption de sièges divers pour ses sessions périodiques est le désir d'augmenter le nombre de ses adhérents, de faire mieux et plus facilement connaître partout ses pacifiques travaux et de permettre aux membres des différents parlements d'exercer à l'égard de leurs collègues, dans l'ordre d'idées poursuivi par la Conférence, les lois d'une fraternelle et réciproque hospitalité.»

Descinđând de la biuroù la locul meù, alătura cu colegii mei, am luat atunci cuvântul și am rostit următoarea cuvintare :

«Je dois tout d'abord, au nom du groupe roumain présenter au bureau nos sincères et respectueux remerciements pour l'explication, pour la déclaration, aussi conciliante que catégorique qu'il vient de faire. Oui, messieurs, la Conférence interparlementaire n'a jamais attaché une portée politique au choix des villes où elle a siégé. Nous le reconnaissons volontiers, comme aussi nous reconnaissons que le Conférence n'a pas pour 1896 le choix d'une autre ville que la capitale de la Hongrie. Evidement si vous n'acceptiez pas l'offre courtoise et bien attrayante, faite à la Conférence par nos collègues de Hongrie, *l'Union interparlementaire*, risquerait fort de ne pas pouvoir se réunir l'année prochaine. Cela lui est déjà arrivé une fois de ne pas se réunir et vraiment cela ne serait par à l'avantage de notre belle institution.

Nous serions heureux de pouvoir nous associer à votre expression de gratitude à Messieurs les Hongrois, pour leur offre, aussi utile que courtoise; cela nous eût été bien agréable du le faire aujourd'hui, surtout après les bonnes paroles qu'hier soir Monsieur le Conte Appony, éminent orateur et homme d'état hongrois, a pour la première fois à ma connaissance, adressées à la Roumanie...

Helas Messieurs, à notre vif regret nous ne pouvons arriver dès aujourd'hui à cette acalmie que les paroles fines et courtoises de Monsieur Appony pourraient vous faire attendre de nous, du groupe roumain. Nous avons un mandat impératif de nos 145 collègues du groupe et c'est celui de vous apporter la déclaration respectueuse, qu'il ne peut pas participer à la Conférence de 1896, du moment qu'elle aura à siéger à Budapesth.

Dans l'état actuel des choses — et je n'entrerai dans aucun détail, afin de donner à la Conférence l'occasion de clôre sa session tout aussi pacifiquement qu'elle l'a été jusqu'à ce jour — dans l'état actuel des choses, nous ne pouvons aller à Budapesth. Il nous est vraiment impossible de rester indifférents aux plaintes de nos frères de sang. — Peut on nous en vouloir pour ce sentiment de solidarité?

Ce n'est pas nous mêler des affaires de l'Etat magygar que d'unir nos vœux à ceux de toute âme généreuse, pour demander le changement de cet état de choses. Nous applaudirions de cœur à ce changement de régime qu'espère le conte Appony depuis 20 ans, du moment que ce changement amènera celui de la situation où se trouve actuellement les citoyens hongrois de langue slave et roumaine.

Espérons que le jour du triomphe ne tardera plus. Et bien alors tous les citoyens hongrois bénéficieront de l'égalité de droit et alors la paix sera faite.

Et alors les Roumains de Roumanie seront eux aussi reconnaissants au nouveau Regime hongrois, qui aura mis fin à une triste période de lutttes stériles. Et alors nous, le groupe roumain parlementaire, nous viendrons le cœur plein de gratitude serrer la main de nos collègues à Budapesth et leur apporter l'assurance de notre sincère alliance.

Mais d'ici là, Messieurs, le groupe roumain, à son vif regret, ne saurait vous suivre à la VII Conférence de Budapesth.

Nous vous avons été sincèrement, attachés, Messieurs de la Conférence, du jour où, à Rome nous avons fait notre entrée dans l'Union interparlementaire. Nous avons donné une impulsion puissante à notre gouvernement dans le sens des idées propagées par le Conférence interparlementaire. Combien donc est vif notre regret de ne point coopérer avec vous en 1896 !

L'attitude conciliante de plusieurs de nos collègues actuels Hongrois à la Conférence, nous laisse l'espoir que d'ici à l'année prochaine, grâce à eux, la route de Bucuresci à Budapesth sera belle et aplanie, et qui sait?... Les fêtes du «*Milenium*» pourraient devenir une nouvelle date mémorable : celle de la fraternisation des Roumains et des Magyars, à la grande joie, je pense, de l'Union interparlementaire.

A l'œuvre Messieurs et chers collègues, si c'est un idéal qui vous sourit comme à nous. Ouvrez les portes de vos prisons politiques. Nous vous ouvrirons alors nos bras. Faites régner la justice et la légalité pour les Roumains et la Hongrie sera alors plus grande et plus puissante que si elle, persiste à mecontenter les nationalités.

Et maintenant pour finir: Vive la conférence interparlementaire! Quelque soit le pays où elle aille siéger, du moment qu'elle travaille pour la paix du monde, pour la fraternisation des peuples!»

(*Aplause. Aprobări.*)

În urma acesteî cuvîntări a replicat domnul conte Apponyi într'un mod destul de nenorocit pentru cauza ce apăsă, deşi trebuie să recunosc, cu deplină urbanitate.

Domnia-sa a negat încă-odată suferinţele Românilor şi a terminat dîcînd, că eă mă înşelam când exprimam speranţa, că după două-şeci de ani de opoziţiune, venind domnul conte cînd-va la putere, va inaugura alt regim de dreptate pentru naţionalităţi. Domnia-sa declară, că nu va schimba întru nimic regimul actual de guvernare din Ungaria. Acastă declaraţiune e primită cu vădite semne de desaprobare de la tribune şi de la mai mulţi membri ai congresului.

— Dacă domnul conte Apponyi ar grăi alt-fel, n'ar fi ungur, întrerupsei eă. (*Ilaritate*).

Propunerea grupului unguresc, în urma declaraţiunii unanime a Conferinţei şi a renunţării grupului român de a cere vot, este declarată primită. Unele din jurnale de ale noastre au spus că s'a dat vot şi că noi Români am rămas în mi-

noritate. Este necontestabil că de se vota, noi cel mult ne abțineam, totuși resulta un vot de minoritate în favoarea noastră.

Era să voteze pentru noi reprezentanții Norvegiei, Suediei, Danemarcei, Italiei, póte un singur frances, mult doi Belgienii mai toți au lipsit intenționat din sală. Domnul La-fontaine declarase că va vota pentru noi și rămăsese în sală. Domnii Houzeau și Descamps erau obligați ca membri din biuroù să nu voteze cu noi, pentru motivele mai sus explicate. Cred că și acești domni fură bucuroși, mai ales domnul Descamps, că n'a fost nevoie de vot, grație declarațiunii mele, în numele grupului românesc.

Acéstă supresiune de vot o constată și jurnalul oficial al asociațiunei noastre. Ilustrul nostru secretar general domnul Gobat, după ce aduce darea de sémă precum o făcurăm și noi mai sus, spune că asupra propunerii unguresci:

Et là-dessus, il n'y eut pas même de vote. L'Assemblée ratifiait tacitement le choix arrêté par ses délégués. Cependant M. Uréchia, au nom du groupe roumain, fit ses réserves, en déclarant que ce groupe aurait le regret de ne pas prendre part à la Conférence de Budapesth, si jus-qu'alors le sort des Roumains de Hongrie n'était pas modifié dans le sens de l'égalité politique pour tous. Espérons que la Conférence sera compacte l'an prochain et que nous n'aurons pas à déplorer l'absence d'un des groupes les plus dévoués, les plus zélés, les mieux organisés de l'union interparlementaire.

Ce petit incident roumain-magyar même ne pouvait troubler la bonne harmonie, grâce à la courtoisie avec laquelle les uns et les autres firent valoir leurs griefs et leurs droits, et tous purent prendre part aux fêtes côte à côte, en bons amis. On cherchait même à régler la question roumaine en chemin de fer, alors que les membres de la Conférence, emportés par un rapide spécial, allaient s'embarquer à Anvers, pour faire une promenade sur l'Escaut.

Mai urméză apoi un vot de mulțămire biuroului, la care se asociază cu căldurósă simpatie și grupul românesc și în urmă președintele declară închisă sesiunea conferinței a VI inter-parlamentară.

Ast-fel s'aũ petrecut lucrurile, Domnilor Colegĩ, la Bruxella. Trebuie sã adaug cã în tot timpul cât aũ durat ședințele Conferinței și la tóte ocașiunile relațiunile nóstre cu grupul unguresc aũ fost de cea mãi perfectã civilitare.

Suntem departe, Domnilor Colegĩ, de a ne felicita pentru succesul dobândit. Fãrã nici un sprijin din partea guvernului țerii nóstre, pe când grupul unguresc era însoțit pretutindinea de puternica sprijinire a imperiului austro-ungar ; veniți numai trei membrii din 145, câți constituiam grupul, care a aderat la Uniunea interparlamentarã; prezentându-ne în conferința a VI-a în urma unui eveniment politic ca visita de la Ischl, eveniment, care ne înstrãina pe Francesi, fãrã sã ne câștige în Conferință simpatia reprezentanților triplicei; domnii Porumbaru, Daniilescu și cu mine veți conveni cã am fãcut tot ce se putea aștepta de la noi.

Deacã n'am fi dobândit noi delegații d-stre decãt declarațiunea Uniunii, cã prin mergerea ei în 1896 la Budapesta nu aprobã situațiunea fãcutã naționalităților în Ungaria și cã am avut ocașiune mãi mult sã facem cunoscutã lumei civilizate acea situațiune, încã n'ar fi fost un succes de desprețuit.

Așa fiind eũ sper cã vom primi aprobarea domniei-vóstre. Cãt pentru mine, eũ m'e voiũ simți deplin fericit, cã la bêtrãnețe mi-am mãi putut servi națiunea iubitã.

*

«*Tribuna*» dete urmãtóra relațiune despre Conferința de la Bruxella:

«Reproducem chiar în acest loc *darea de sãmã* asupra ședinței celei mãi importante a Conferinței interparlamentare de la Bruxelles, pe care o primim de la secția centralã a Ligei culturale, atrãgẽnd deosebita atențiune a cititorilor noștri asupra cuprinderii ei.

Nu putem lipsi de a face omagiile nóstre respectuóse venerabilului d. *Urechia*, care a represintat pe Romãni cu atãta demnitate, curaj și energie, atrãgẽndu-și admirațiunea tuturor celor-l-alti membrii ai congresului, bine înțeleas afarã de Unguri, cari s'aũ simțit fórte jenați de cuvântarea d-sale.

Iatã acea dare de sãmã:

A VI-a Conferință interparlamentară din Bruxelles :

Miercuri, 1 August, în ședința de dimineață, conferința a debătut proiectul pentru constituirea unui tribunal de arbitragiu, în discuțiune generală; la desbatere a luat parte însemnată d. Porumbaru, d. Urechia fiind ocupat cu vizitele la presă și pregătirile pentru lupta apropiată. În aceeași zi după amiazi, membrii conferinței, invitați să participe la o excursiune la Anvers, au plecat întovărășiți de reprezentanții presei. După o oră de drum, la 12 am ajuns la Anvers; trenul s'a oprit la debarcader, și toți invitații s'au îmbarcat pe bastimentul *Emeraude*, care așteptă în acest scop. O masă era pregătită participanților la excursiune. Luăm cu toții loc la masă. Ungurii în mare număr, — deputați, țiaristi, spioni și femei, — se împrăștie la toate mesele, cu scopul să facă propagandă în contra Românilor. Românii, deși mai puțin numeroși, caută să contrabalanseze efectul propagandei unguresci. Convorbiri animate se angajează în toate părțile, la toate mesele. Fie-care Român se transformă într'un agent propagator al chestiei naționale. În întreg bastimentul nu se mai vorbește de altă-ceva, decât de chestiunea națională română. Ungurilor, cari la început căuta să ieșă ofensiva, nu le mai rămâne decât să se apere, și încă fără nici un succes. Reprezentanții presei se declară pentru noi, recunoscând dreptatea cauzei noastre și manifestându-și totă simpatia lor pentru poporul martir din Transilvania. Cei mai mulți caută să intervieze pe d. Urechia. D-sa e încunjurat și asediat de întrebări. Cu o voce, în care tremura emoțiunea, convingerea și puterea de a convinge, d. Urechia dă lămuririle necesare asupra situațiunii Românilor din Ungaria; d-sa traduce scrisoarea d-lui Pázmándy, publicată în *Buda-Pesti Hirlap*, în ajunul plecării d-sale pentru Bruxelles, scrisoarea în care reprezentantul ungar anunță ministrului de interne al Ungariei plecarea d-sale în Belgia, la Congres, în scopul de a protesta contra calomniilor Românilor, invitându-l în același timp să interdică cu orice preț, ținerea Congresului naționalităților la Budapesta, menit să facă o urită impresie în străinătate.

Scrisoarea acésta, redactată în termenii așa de usitați în Ungaria, dar cari sunt tot atât de neobicinuiți lunei civilizate din Apus, a produs o impresie penibilă pentru Unguri, impresie pe care d. Pázmándy, autorul, încerca în zadar s'o micșoreze cu un nămol de afirmațiuni gratuite. A doua zi în toate țările franceze și flamande, au apărut articole pline de cea mai atingătoare simpatie pentru noi. Din toate chestiile, cu un caracter mai special, singură chestia românească a preocupat țilele acesteia presa și opinia publică din Belgia. Luptătorii români, și în special d. Urechia, sunt puși în lumina cea mai simpatică. Ungurii sunt furioși. Ei declară pretutindenea Românilor, că nu vor desarma, câtă vreme noi nu ne vom decide de a renunța la lupta noastră și la energia, cu care o ducem: declarație la care Românii răspund, că ei nu vor grația nimănui, nici nu

cerșetoresc Ungurilor vre-o încetare de ostilități, ci se mulțămesc a duce lupta mai departe cu energia și hotărîrea pe care le-o inspiră dreptatea cauzei, siguri de succesul, pe care îl vor avea silințele lor în sensul de a deștepta atenția lumei civilizate asupra regimului, sub care trăesc milioane de Români din Ungaria. Trebuie să adăogăm că, Ungurii erau furioși pe Pázmándy, pentru ușurătatea cu care a procedat, scriind acca scrisore. O vorbă s'a popularizat: d. Pázmándy e un fel de Janus: la Pesta propagă războiul, la Bruxelles pacea.

Joi s'a dat în salonul otelului Metropole un banchet în onórea reprezentanților străini. În toasturi, chestia națională, — lucru foarte natural — n'a fost discutată, totuși s'a făcut aluzie la ea în câte-va rînduri. Dar banchetul ridicat, conversațiile reîncep, și Ungurii sunt din nou denunțați ca oprimatori a milioane de Români, Slovaci și Sêrbî.

În sfîrșit, Vineri, e ultima ședință a Congresului. D. Urechiă luase decisiunea să ridice chestia națională română cu ocazia desbaterilor ce trebuiau să urmeze asupra alegerii Budapestei ca loc de întrunire al viitorului congres interparlamentar. Se scia deja, că Români nu vor participa la acest congres, pentru că în nici un caz nu vor să rămâie măcar presupunerea, că Români din România liberă ar da, fie și în această formă, iluzia unei consacrări a regimului ce se practică în Ungaria cu privire la naționalități. Ziarele relevaseră deja faptul și tóte aprobaū hotărîrea. Biuroul însă, animat de dorința de a aplana pe cât se póte incidentul, nu cruță nici un mijloc de a ajunge la acest rezultat. D. Urechiă e asediat de rugăminti ca să tempereze cel puțin tonul discursului, prin care va anunța abținerea Românilor, de la viitorul congres al păcei. În aceste stăruițe, cei ce le făceau, n'au uitat să recunóscă dreptatea noastră, dar trebuie să recunóscem și noi imposibilitatea în care și biuroul și conferința se găsiau, de a alege alt loc pentru viitorul congres, dat fiind, că nici un oraș afară de Budapesta, nu s'a propus așa în cât a fi respins capitala Ungariei, ar fi equivalent cu a nu se ține de loc viitorul congres. D. Urechiă n'a cedat de cât numai după ce președintele congresului a luat angajamentul, că va face o declarație, în sensul, că faptul, că Congresul se va ține la Budapesta, e departe de a însemna o aprobare a politicei ce se urmêză în Ungaria față de naționalități.

Ast-fel, președintele, d. Descamps, face în chip solemn următórea declarație, pe care Conferința o ascultă într'o tăcere foarte semnificativă iar Ungurii într'o consternare nu mai puțin semnificativă.

«În sînul adunării delegaților, mai mulți dintre colegii noștri au exprimat temerea ca nu cum-va alegerea de sediū al Conferinței la Budapesta, să fie interpretată în óre-carî circumstanțe într'un sens, care îi va obliga, orî de a face rezerve, orî de a se abține să participe la deliberațiunea noastră.

«Adevêrul este, — și'l declarăm leal și într'un mod general, — că alegerea sediului Conferinței noastre, nu implică, nici nu póte implica o recunóscere

orî un amestec din partea noastră din orî-ce punct de vedere în cutare orî cutare chestiune națională orî internațională, specialmente desbătută într'o parte de colegii noștri, amestec străin scopului urmărit de Conferință, și care tocmai prin acesta ar fi periculoasă în consecințele ei.

«Singurul motiv care călăuzesce conferința în adoptarea de sedii diverse pentru sesiunile ei periodice, este dorința de a spori numărul membrilor aderenți a ei, de a face mai bine și mai ușor pretutindena pacificele ei lucrări, și de a permite membrilor diferitelor parlamente de a exercita în privința colegilor lor în ordinea scopului urmărit de Conferință legile celei mai fraterne și reciproce ospitalități.»

Când președintele congresului sfârșesce această declarație, sala izbucnesce în aplause de aprobare, arătând ast-fel, că vederile președintelui, sunt vederile întregului Congres. Moțiunea se votează. Numai 5 unguri se abțin.

Atunci d. Urechiă se ridică de la locul său. O liniște neobicinuită se face. Toți membrii ascultă cu religiozitate pe reprezentantul României, care cu o voce puternică și sigură rostesc următorul discurs:

Domnilor,

«Se cade mai înainte de toate, ca în numele grupului parlamentar român să presint biuoului nostru sincerile și respectuoșle mulțămiri pentru explicațiunea, pe atât de conciliantă, pe cât și de categorică ce a făcut și care s'a aprobat de Conferință. Da, d-lor, Conferința interparlamentară nici o dată nu a manifestat o vedere politică în alegerea orașului unde decide să se adunc, Recunoscem bucuros această, precum de asemenea recunoscem, că Conferința nu a avut pentru anul 1896 alegere de alt oraș, de cât capitala Ungariei. Evident, că dacă nu veți primi oferta curtenitoare și precum v'a arătat d-nul Jókai, foarte ademenitoare, Uniunea interparlamentară ar fi fost în pericol de a nu se putea întruni, ceea ce în adevăr ar fi fost o pagubă pentru frumoasa noastră uniune. I s'a mai întâmplat odată această. Am fi fericiți să ne putem asocia la expresiunea de grațitudine a d-vastră către d-nii Unguri. Ne-ar fi fost lucru plăcut să facem această, azi mai cu seamă, după bunele cuvinte, ce ieri s'era d. conte Apponyi, pentru prima dată, cât știu eu, le-a adresat României.

«Văi! d-lor, cu părere de rău, noi nu vom putea ajunge la acea acalmie ce cuvintele fine și curtenitoare ale contelui Apponyi ar fi putut să vă îndemne să așteptați de la grupul român. Noi avem mandat imperativ de la cei 145 colegi din grupul român, și acest mandat este să vă aducem declararea respectuoasă, că nu putem participa la Conferința interparlamentară, din moment ce această se va ține la Budapesta.

«In starea actuală a lucrurilor, (când temnițele unguresci gem de victime române), și fără a intra în detalii, dorind să dau Conferinței ocaziunea

de a închide sesiunea sa tot în acelaș spirit pacific cu care a lucrat până astăzi, în starea actuală a lucrurilor, noi nu putem merge la Budapesta.

«Ne este, într'adevăr imposibil să rămânem indiferenți la plângerile fraților noștri de același sânge. Cine poate să ne țină de rău pentru acest sentiment de solidaritate fraternă?»

«Nu ne amestecăm în treburile statului maghiar, când unind voturile noastre la acele ale orî-cărui suflet generos, ce vrea schimbarea stării lucrurilor indicate. Am aplauda din totă inima la schimbarea unui asemenea regim, pe care o spera și contele Apponyi de 20 ani deja, numai dacă această schimbare va aduce și pe acea a situațiunii în care în prezent se află cetățenii unguri, de naționalitate slavă și română.

«Să sperăm că ziua triumfului nu va întârzia, și că atunci toți cetățenii unguri se vor folosi de egalitatea de drepturi și ast-fel pacca va fi făcută. Atunci Românii din România vor fi și ei recunoscători noului regim unguresc, care va fi pus capăt unei triste perioade de lupte sterile. Și atunci noi, grupul parlamentar român, vom veni cu inima voiósă să strîngem mâna colegilor noștri din Budapesta și să le aducem asigurarea sincerei noastre alianțe.

«Dar până atunci, d-lor, grupul românesc, cu părcre de rău, nu va putea să vă urmeze la a șeptea conferință interparlamentară din Budapesta.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

«Noi am fost, d-lor membrii ai Uniunii interparlamentare, sincer alipiți de ea încă din ziua când la Roma am intrat în uniunea interparlamentară. Am dat o impulsune puternică guvernului nostru în sensul ideilor propagate de Conferința interparlamentară. Cu atât mai mult ne este mare părerea de rău, că nu vom putea coopera cu d-v. în anul 1896.

«Atitudinea conciliantă a multor din colegii noștri actuali, Unguri, la Conferință ne lasă încă speranța, că de aci până în anul viitor, grație lor, calea de la București la Budapesta se va mai aplana și cine știe? serbările mileniului ar putea deveni o nouă dată memorabilă: cea a fraternisării Românilor cu Ungurii, spre marea bucurie, precum gândesc, a Uniunii interparlamentare.

«La lucru deci, d-lor colegi, dacă acest ideal vă suride! Deschideți închisorile politice, și noi vă deschidem brațele! Faceți să domnescă justiția și legalitatea, și Ungaria va fi mai mare și mai puternică de cât dacă va persiste a nemulțămii pe naționalități.

«Și acum ca să termin strig: Trăiască Conferința interparlamentară orî în care țeară își va alege sediul din moment ce ea lucrăză conform declarațiunii d-v. Domnule Președinte, din moment ce ea are în vedere pacea lumci și fraternisarea popórelor.»

Acestă cuvîntare a d-lui Urechiă a făcut o profundă impresie asupra adunării, care a ținut, ca o manifestație de simpatie și pentru orator și pentru poporul român, să o sublinieze cu aplauze repetate îndelung.